REPUBLIKA SRPSKA
VIŠI PRIVREDNI SUD

AKTUELNA PITANJA
IZ PRAKSE PRIVREDNIH SUDOVA REPUBLIKE SRPSKE

Banja Luka, novembar 2026. godine

S a d r ž a j

		Broj pitanja	Str.
I	PARNIČNI POSTUPAK	14	2-11.
II	IZVRŠNI POSTUPAK	8	11-17.
III	MATERIJALNO PRAVO	9	18-22.
IV	UPIS U REGISTAR	3	23-25.
V	STEČAJ	8	25-31.
VI	LIKVIDACIONI POSTUPAK	3	31-32.
VII	SUDSKE TAKSE	2	33.

U tekstu se koriste sljedeće skraćenice/zakoni:

- ZPP: Zakon o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/2003, 85/2003, 74/2005, 63/2007, 105/2008 - odluka US, 45/2009 - odluka US, 49/2009, 61/2013, 109/2021 - odluka US i 27/2024),
- ZIP: Zakon o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 59/2003, 85/2003, 64/2005, 118/2007, 29/2010, 57/2012, 67/2013, 98/2014 i 66/2018),
- ZOO: Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/1978, 39/1985, 45/1989 - odluka USJ i 57/1989 i „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 17/1993, 3/1996, 37/2001 - dr. zakon, 39/2003 i 74/2004),
- ZS: Zakon o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 16/2016),
- ZLP: Zakon o likvidacionom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 82/19),
- ZRPS: Zakon o registraciji poslovnih subjekata („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 67/2013, 15/2016 i 84/2019),
- ZPD: Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 127/2008, 58/2009, 100/2011, 67/2013, 100/2017, 82/2019 i 17/2023),
- ZZPD: Zakona o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 117/2011, 121/2012, 67/2013, 44/2016 i 84/2019),
- ZSP: Zakon o samostalnim preduzetnicima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 98/2024),
- ZST: Zakon o sudskim taksama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 73/2008, 49/2009, 67/2013, 63/2014, 66/2018 i 67/2020),
- Zakon o budžetskom sistemu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 121/2012, 52/2014, 103/2015, 15/2016 i 110/2024).

I PARNIČNI POSTUPAK

1. PITANJE:

Prilikom ocjene uspjeha stranaka u postupku, kod odlučivanja o troškovima postupka, da li je neophodno uzeti u obzir kada je pokrenut parnični postupak ili parnica? Konkretno u situaciji kada tuženi izmiri glavni dug nakon podnošenja tužbe, ali prije nego je primio tužbu na odgovor (prije početka parnice), da li se takva situacija treba cijeniti kao uspjeh tužioca ili tuženog obzirom da je dug izmiren prije nego je tuženi uopšte upoznat sa postojanjem tužbe, pa je dug izmirio dobrovoljno?

ODGOVOR:

Odredbom člana 59. ZPP propisano je da tužilac može povući tužbu bez pristanka tuženog prije nego što tužba bude dostavljena tuženom, te da se tužba može povući i poslije dostavljanja tuženom, sve do zaključenja glavne rasprave, ako tuženi na to pristane.

Odredbom člana 389. ZPP propisano je da, ako nije bilo povoda za podnošenje tužbe, zbog toga što je tuženi već priznao svoju obavezu i bio je spreman ispuniti, ili zbog drugih razloga, tužilac će naknaditi tuženom parnične troškove, dakle potrebno je cijeniti da li je u trentuku podnošenja tužbe bilo povoda za podnošenje tužbe (da li je dug bio izmiren ili je tuženi na drugi način priznao svoju obavezu i bio je spreman ispuniti).

Shodno odredbi člana 390. ZPP, tužilac koji povuče tužbu dužan je da protivnoj stranci naknadi parnične troškove, osim ako je povlačenje tužbe uslijedilo poslije ispunjenja zahtjeva od strane tuženog, što znači da je potrebno cijeniti da li je dug bio plaćen u trenutku podnošenja tužbe i da li je povlačenje tužbe uslijedilo nakon ispunjenja zahtjeva, jer od tih činjenica zavisi ocjena uspjeha i odluka o troškovima postupka. Dakle, kod odlučivanja o troškovima postupka neophodno je uzeti u obzir momenat podnošenja tužbe.

Npr. iz odluke broj : 57 0 Ps 143875 25 Pž
Priznanje/plaćanje potraživanja nakon podnošenja tužbe ukazuje da je tužilac imao osnova za podnošenje tužbe, te mu stoga pripadaju troškovi parničnog postupka, koje je imao u toku postupka.

2. PITANJE:

Da li se odluka o troškovima mora zasnivati samo na odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Republike Srpske ili se mogu primjeniti i odredbe Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata FBiH?

ODGOVOR:

Odredbom člana 387. stav 2. ZPP propisano je da, ako je propisana tarifa za nagrade advokata ili za druge troškove, ovi troškovi odmjeriće se po toj tarifi.

U Republici Srpskoj je na snazi Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 111/2024).

Stoga, advokatima registrovanim u Advokatskoj komori Federacije Bosne i Hercegovine (kao i advokati iz Brčko Distrikta upisani u Advokatsku komoru Federacije Bosne i Hercegovine), u postupcima koji se vode pred sudovima u Republici Srpskoj, troškovi se dosuđuju isključivo u skladu s Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Republike Srpske.

Vidi odluku Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 57 0 Ps 139041 24 Rev od 06.05.2025. godine.

3. PITANJE:

Da li se odredba člana 349. stav 3. ZPP može primijeniti na dostavu preduzetnicima (fizička lica koja obavljaju određenu registrovanu djelatnost)?

ODGOVOR:

Odredbom člana 349. stav 1. ZPP propisano je da se dostavljanje državnim organima i pravnim licima, po pravilu, vrši predajom pismena jednom od lica iz člana 339. stav 2. ovog zakona (stav 1.); pravnom licu koje nije upisano u određeni sudski ili drugi registar dostava se vrši na adresu navedenu u tužbi, predajom pismena jednom od lica iz člana 339. stav 2. ovog zakona (stav 2.).

Ova odredba se primjenjuje i na preduzetnike shodno stavu 5. istog člana kojim je propisano da se odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju i na fizička lica koja obavljaju određenu registrovanu djelatnost kada se tim licima dostava vrši u vezi sa tom djelatnošću.

Odredbom člana 339. stav 2. ZPP propisano je, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, dostavljanje državnim organima i pravnim licima vrši se predajom pismena licu ovlašćenom za primanje pismena, ili, ako se takvo lice ne zatekne u kancelariji, odnosno poslovnoj prostoriji, radniku koji se tu zatekne.

Dostavljanje preduzetnicima vrši se na adresu na kojoj je registrovana djelatnost, direktno vlasniku ili radniku koji se tu zatekne.

Kada je dostava na adresi koju je tužilac označio kao adresu preduzetnika neuspješna, od tužioca sud mora tražiti pribavljanje podataka o adresi i to podatke o adresi na kojoj je registrovao djelatnost i podatke o adresi prebivališta, jer se na preduzetnika mogu primijeniti samo odredbe stava 1. i 2. člana 349. ZPP, dakle nema mogućnosti objave tužbe na oglasnoj tabli suda za preduzetnike primjenom člana 349. stav 3. ZPP.

4. PITANJE:

Da li je okružni privredni sud nadležan za postupanje u postupcima za poništenje rješenja o otkazu ugovora o radu, koji otkaz je dat prije otvaranja stečaja, a uzrok otkaza je nezavisan od razloga stečaja (npr. povreda radne obaveze, neostvarivanje radnih rezultata i sl.)?

ODGOVOR:

Odredbama člana 32. stav 1. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 1/2016, 66/2018, 91/2021 – odluka US, 119/2021, 112/2023, 39/2024, 28/2026 – odluka US i 59/2026),

propisano je da ugovor o radu zaključuju radnik i poslodavac i smatra se zaključenim kada ga svojeručno potpišu radnik i lice ovlašćeno za zastupanje i predstavljanje poslodavca.

Odredbama člana 5. stav 1. Zakona o radu propisano je da je radnik fizičko lice koje radi kod poslodavca i ima prava i obaveze iz radnog odnosa po nekom od osnova iz člana 1. stav 2. ovog zakona i koje je prijavljeno u Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Odredbama člana 33. stav 1. tačka a) Zakona o sudovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 37/2012, 14/2014 – odluka US, 44/2015, 39/2016 – odluka US i 100/2017), propisano je da okružni privredni sudovi u prvom stepenu odlučuju u parničnim i vanparničnim sporovima koji se odnose na prava i obaveze po osnovu pravnog prometa robe, usluga, vrijednosnih papira, vlasničkih i drugih stvarnih prava na nekretninama, kao i na prava i obaveze proistekle iz vrijednosnih papira, u kojima su obje stranke u postupku pravno ili fizičko lice, koje u svojstvu samostalnog preduzetnika i u drugom svojstvu obavlja privrednu ili drugu registrovanu djelatnost u vidu osnovnog ili dopunskog zanimanja; u postupcima stečaja i likvidacije, u skladu sa zakonom, kao i u svim sporovima koji nastanu u toku i povodom sprovođenja postupka stečaja i likvidacije (tačka e.).

Odredbom člana 30. stav 1. tačka b) Zakona o sudovima, propisano je da je osnovni sud nadležan da u prvom stepenu sudi u građanskim predmetima.

Prema odredbi člana 45. ZPP za suđenje u sporovima koji nastaju u toku i povodom sudskog ili administrativnog izvršnog postupka, odnosno u toku i povodom stečajnog postupka, mjesno je isključivo nadležan sud na čijem se području nalazi sud koji sprovodi izvršni, odnosno stečajni postupak.

Pravna posljedica otvaranja stečajnog postupka je prekid svih sudskih postupaka. Isti se nastavljaju po prijedlogu stečajnog upravnika ili druge parnične stranke kada se za to ispune uslovi. Iz konkretnog pitanja nije jasno kada je tužba podnesena prije ili poslije otvaranja stečajnog postupka. Ukoliko je postupak pokrenut prije otvaranja stečajnog postupka, nadležni redovni sud bi bio u obavezi da donese rješenje kojim se oglašava stvarno nenadležnim zbog nastupanja posljedica otvaranja stečajnog postupka. Tada dolazi do potpune atrakcije nadležnosti suda, koja obuhvata i stvarnu i mjesnu nadležnost suda.
Stečajni sud je stvarno nadležan u svim sporovima koji su bili u toku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, a u kojima je jedna od stranaka pravno lice nad kojim je otvoren stečajni postupak.

Vidi odluku Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 131122 20 Pž od 12.05.2020. godine.

5. PITANJE:

Kada se u toku parničnog postupka promijeni vlasnik radnje i tužilac uredi tužbu u skladu sa promjenom, da li se radi o subjektivnom preinačenju tužbe?

ODGOVOR:

Djelatnost samostalnih preduzetnika neodvojiva je od ličnosti fizičkog lica – preduzetnika, te da bi se promjenom vlasnika samostalne trgovačke radnje promijenilo fizičko lice registrovano u

registru preduzetnika za obavljanje djelatnosti, proizlazi da bi uređenje tužbe u skladu s takvom promjenom predstavljalo subjektivno preinačenje tužbe.

Odredbom člana 64. i člana 65. ZSP propisano je na koji način se vrši prenos obavljanja preduzetničke djelatnosti.

Prenos obavljanja preduzetničke djelatnosti raniji ZZPD nije predviđao, osim u situaciji smrti preduzetnika i nastavljanjem djelatnosti od strane nasljednika.

Kod činjenice da je preduzetnik fizičko lice i da za sve obaveze odgovara svom svojom imovinom, da je fizičko lice kao preduzetnik stranka u postupku, to do subjektivnog preinačenja tužbe može doći pod uslovima koji su propisani odredbom člana 58. stav 1. i 2. ZPP.

Sama promjena vlasnika radnje ne znači da obavezno mora doći do subjektivnog preinačenja tužbe. Kada je u pitanju preduzetnik, subjektivno preinačenje dolazi u situaciji stupanjem u postupak nasljednika, u slučaju smrti preduzetnika ili stupanjem u postupak lica na koje je preneseno obavljanje preduzetničke djelatnosti i koje lice je ugovorom o prenosu preuzelo sva prava i obaveze ranijeg preduzetnika koje su nastale obavljanjem preduzetničke djelatnosti.

Kod ovog pitanja treba voditi računa o tome na koji način je došlo do promjene vlasnika radnje, a od toga zavisi i odgovor na pitanje, da li se radi o subjektivnom preinačenju tužbe ili o pitanju legitimacije stranke u postupku.

6. PITANJE:

Da li sud može donijeti deklaratornu presudu kojom se utvrđuje da je ugovor već raskinut u situaciji kada postoji preobražajni tužbeni zahtjev za raskid ugovora, a tokom postupka se utvrdi da je ugovor već raskinut između ugovornih strana, ili je pravilnije tužbeni zahtjev odbiti kao neosnovan?

ODGOVOR:

Sud se mora kretati u okviru postavljenog zahtjeva (član 2. ZPP).
Ako tužbeni zahtjev glasi na raskid ugovora, to znači da tužilac smatra da njegov ugovor egzistira i traži njegov raskid iz razloga koji su propisani ZOO.

Ukoliko na osnovu provedenih dokaza sud utvrdi da nema ugovora čiji raskid se traži, jer je prestao po nekom od zakonom propisanih načina, zahtjev će se odbiti, jer sud ne može raskinuti pravni odnos kojeg nema i sud ne može izlaziti iz okvira tužbenog zahtjeva.

„Tužbeni zahtjev kojim tužilac traži da se raskine ugovor (konstitutivni zahtjev) ne može se poistovijetiti sa zahtjevom za utvrđenje da je ugovor raskinut (deklaratoran zahtjev), zbog čega se u konkretnom slučaju radi o kvalitativnom prekoračenju tužbenog zahtjeva jer je suđeno „ultra petitum“, odnosno odlučeno je o nečemu što nije traženo. Kako su, dakle, nižestepeni sudovi odlučili o zahtjevu koji nije bio postavljen od strane tužitelja, to je počinjena povreda odredbe člana 2. u vezi sa članom 209. ZPP.“ – Sentenca Vrhovnog suda Federacije BiH, predmet broj: 32 0 Ps 243402 22 Rev, od 16.08.2022. godine.

7. PITANJE:

Da li parnična stranka koja je predložila vještačenje, a koja ne postupi po zahtjevu vještaka ili nalogu suda za dostavu dokumentacije potrebne za vještačenje usljed čega vještak ne uspije odgovoriti na sva pitanja u okviru zadatka datog od strane suda, može tražiti dopunu dostavljenog nalaza i mišljenja?

ODGOVOR:

Zadatak vještaku daje stranka koja je predložila provođenje tog dokaza (član 148. ZPP), a ne sud. Sve dokaze izvode stranke na glavnoj raspravi, kako nalaže raspravno načelo. Provođenje dokaza može se predložiti do zaključenja pripremnog ročišta.
Vještak nalaz radi i daje mišljenje na osnovu dokaza koje dostavi stranka koja je predložila provođenje tog dokaza, te na osnovu dokaza koji se nalaze u spisu (koje su priložile obje parnične stranke) i uz nalog suda ima pravo da razmatra spis i da od stranaka pribavi potrebne dokaze i informacije u cilju izrade nalaza i davanja mišljenja (član 158. ZPP).

Stranke su dužne da najkasnije na pripremnom ročištu dostave sve dokaze na kojima temelje svoje zahtjeve i prigovore (član 123. u vezi sa članom 77. ZPP).
Dopuna nalaza predviđena je samo u slučaju iz odredbe člana 155. stav 2. ZPP.

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, stranka koja je predložila dokaz vještačenjem, definiše zadatak vještaku, dostavlja svu potrebnu dokumentaciju na temelju koje se taj dokaz provodi. Samo ukoliko se radi o opravdanom razlogu, koji je stranku spriječio da omogući pristup vještaka potrebnim dokumentima, radi izrade nalaza i mišljenja, sa kojima stranka raspolaže, u tom slučaju bi se mogla dozvoliti dopuna nalaza i mišljenja, ali u suprotnom ne.

8. PITANJE:

Da li parnična stranka može odustati od predloženog dokaza vještačenjem nakon što je sud nalaz i mišljenje vještaka dostavio strankama na izjašnjenje, a prije nego što je dokaz vještačenjem izveden?

ODGOVOR:

Dokazi se provode na glavnoj raspravi (član 99. ZPP). Dokaze provode stranke. Dokaz vještačenjem provodi se na glavnoj raspravi, čitanjem nalaza i mišljenja od strane stranke koja je taj dokaz predložila, te usmenim izlaganjem vještaka i na glavnoj raspravi stranke imaju mogućnost da vještaku postave pitanja i dobiju odgovor, na pitanja vezana za mišljenje vještaka.

Samo stranka koja je predložila taj dokaz, ima pravo da taj dokaz na glavnoj raspravi i provede, te stranka ima mogućnost da na glavnoj raspravi odustane od provođenja dokaza koje je predložila na pripremnom ročištu.
Nalaz vještaka ima istu dokaznu snagu kao i drugi provedeni dokazi i on se cijeni prilikom odlučivanja o zahtjevu samostalno, a i u vezi sa drugim provedenim dokazima.

Isključivo je na strankama koje su predložile dokaze koje će provesti na glavnoj raspravi, odluka o tome, da li će te dokaze na glavnoj raspravi provesti ili ne. Sa tim svojim pravom stranka može slobodno raspolagati, osim, ako se radi o zloupotrebi prava, kako je to propisano odredbom člana

124. ZPP. Odredbama ZPP nije propisano ovlašćenje suda da stranci naloži da na glavnoj raspravi provede sve dokaze koje je predložila na pripremnom ročištu.

9. PITANJE:

Članom 13. Tarife o nagradama i troškovima za rad advokata je propisano da, kad sud ili drugi organ odlučuje o naknadi troškova zastupanja na teret protivne strane, pa i u slučaju spora između advokata i klijenta, primjenjuje tarifu i odluku o vrijednosti boda koje su na snazi u vrijeme donošenja meritorne odluke. Imajući u vidu navedenu odredbu, prema kojoj tarifi sud treba odmjeriti troškove zastupanja za radnje preduzete u vrijeme važenja ranije Tarife – da li prema ranije važećoj ili prema Tarifi koja je na snazi u vrijeme donošenja meritorne odluke? (veza - presuda Višeg privrednog suda broj: 67 0 Ps 003901 26 Pž od 13.05.2026. godine)

ODGOVOR:

Odredbama člana 13. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata, propisano je da kada sud ili drugi organ odlučuje o naknadi troškova zastupanja na teret protivne strane, pa i u slučaju spora između advokata i klijenta, primjenjuje Tarifu i odluku o vrijednosti boda koji su na snazi u vrijeme donošenja meritorne odluke (ovakav stav proizlazi i iz presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj: 59 0 Ps 039196 25 Rev od 05.05.2026. godine i presude broj: 72 0 Rs 087407 25 Rev, od 20.01.2026. godine).

10. PITANJE:

Kako će sud postupiti u situaciji kada je privredno društvo primilo tužbu na adresu iz tužbe, a zatim se drugo pismeno, na kom nije bilo označeno da se radi o obaveznoj ličnoj dostavi, vratilo sudu sa napomenom da je primalac obaviješten i da nije tražio pismeno? Da li će se dostavljanje smatrati urednim?

ODGOVOR:

Dostava nije izvršena u skladu sa odrededbama ZPP o dostavljanju pravnim licima, te će se dostavljanje smatrati neurednim.

Dalje dostavljanje pismena će se izvršiti u skladu sa odredbama članova 339. stav 2. i 349. stav 1-4. ZPP, kojima je propisan način i redoslijed dostave pravnom licu, te uslovi pod kojima se dostava može smatrati urednom.

11. PITANJE:

Da li je prvostepeni sud u obavezi donijeti presudu zbog propuštanja u situaciji kada tuženi u zakonom propisano roku ne dostavi odgovor na tužbu?

ODGOVOR:

Odredbom člana 182. stav 1. ZPP propisano je da kada tuženi, kome je uredno dostavljena tužba u kojoj je tužilac predložio donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi odgovor na tužbu u zakonskom roku (rok od 30 dana od dana prijema tužbe sa prilozima propisan članom 70. stav 1. ZPP), sud će donijeti presudu kojom se usvaja tužbeni zahtjev (presuda zbog propuštanja), osim ako

je tužbeni zahtjev očigledno neosnovan (stav 2.), u kom slučaju će sud donijeti presudu kojom se tužbeni zahtjev odbija (stav 3.).

Tužbeni zahtjev je očigledno neosnovan ako je očigledno protivan činjenicama navedenim u tužbi i ako su činjenice u očiglednoj protivrječnosti sa predloženim dokazima ili sa opštepoznatim činjenicama.

Kada je tužilac u tužbi predložio donošenje presude zbog propuštanja, a tuženi u zakonom propisanom roku nije dostavio odgovor na tužbu, sud je obavezan, bez raspravljanja donijeti bilo presudu zbog propuštanja kojom usvaja tužbeni zahtjev, bilo presudu kojom odbija tužbeni zahtjev kao očigledno neosnovan.

Dakle, prvostepeni sud nema ovlašćenje voditi postupak u kom će raspravljati o osnovanosti tužbenog zahtjeva, odnosno zakazati i održati pripremno i ročište za glavnu raspravu, dok o ovom prijedlogu ne odluči. U prilog navedenom mišljenju ukazujemo na odluke Vrhovnog suda Republike Srpske, broj: 71 0 P 347346 25 Rev od 30.09.2025. godine i broj: 86 0 P 047359 22 Rev od 25.08.2022. godine.

12. PITANJE:

Kakvu dokaznu snagu ima nalaz i mišljenje ili procjena ovlašćenog sudskog vještaka, sačinjen prije pokretanja parničnog postupka, a za potrebe istog?

ODGOVOR:

Vještačenje, kao dokazno sredstvo, regulisano je odredbama članova 147-162. ZPP i definisano je da sud može, na prijedlog stranke, odrediti izvođenje dokaza vještačenjem kad je, radi utvrđivanja ili razjašnjenja određene činjenice, potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.

Iako je, shodno članu 148. ZPP, stranka koja predlaže vještačenje dužna u prijedlogu da naznači predmet i obim vještačenja, kao i da predloži lice koje će da izvrši vještačenje, u postupku protivna stranka ima mogućnost da se izjasni o predloženom vještaku, kao i o predmetu i obimu vještačenja i tek nakon izjašnjenja protivne stranke sud će, uzimajući u obzir prijedloge i primjedbe, donijeti odluku o ličnosti vještaka, predmetu i obimu vještačenja.

Upravo ove citirane odredbe i odredbe kojima je regulisano izuzeće vještaka onemogućavaju sud da nalazu vještaka koji je urađen prije pokretanja postupka, po prijedlogu samo jedne strane i bez mogućnosti protivne strane i suda da na bilo koji način intervenišu, da jednaku dokaznu snagu kao vještačenju koje je tokom postupka određeno od strane suda i ovaj nedostatak se ne može kompenzovati saslušanjem lica koje je taj nalaz sačinilo u svojstvu vještaka.

Nalaz i mišljenje ili procjena ovlašćenog sudskog vještaka će se, u toku parničnog postupka, cijeniti kao privatna isprava, a ne kao nalaz i mišljenje ovlašćenog sudskog vještaka sačinjenog, po nalogu suda, u toku parničnog postupka. Takvo „vansudsko“ vještačenje, će se cijeniti zajedno sa svim drugim dokazima, u njihovoj ukupnosti.

Takođe, dozvoljeno je saslušati vještaka koji je prije postupka sačinio taj nalaz i mišljenje, ali u svojstvu svjedoka, a ne u svojstvu vještaka. Dakle nalazu vještaka odnosno procijeni koja je urađena prije pokretanja parničnog postupka ne može se oduzeti svaki dokazni značaj i sud mora cijeniti ovu ispravu kao i bilo koji drugi dokaz koji su stranke izvele u toku postupka. Ocjenom

tog nalaza ili procjene i dovođenjem u vezu sa svim drugim dokazima određuje se njegova dokazna snaga. Ukoliko je tokom istog postupka urađeno vještačenje iz iste oblasti u tom slučaju bi vještačenje urađeno u toku parničnog postupka i po nalogu suda imalo jaču dokaznu snagu nego nalaz odnosno procjena ovlaštenog sudskog vještaka koja je sačinjena prije pokretanja parničnog postupka.

13. PITANJE:

Da li preduzetnici imaju svojstvo pravnog ili fizičkog lica i po kojim pravilima im se ima vršiti dostavljanje?

ODGOVOR:

Zakon o sudovima Republike Srpske u članu 33., prlikom određivanja nadležnosti okružnih privrednih sudova jasno definisao da okružni privredni sudovi u prvom stepenu odlučuju: u parničnim i vanparničnim sporovima koji se odnose na prava i obaveze po osnovu pravnog prometa robe, usluga, vrijednosnih papira, vlasničkih i drugih stvarnih prava na nekretninama, kao i na prava i obaveze proistekle iz vrijednosnih papira, u kojima su obje stranke u postupku pravno ili fizičko lice, koje u svojstvu samostalnog preduzetnika i u drugom svojstvu obavlja privrednu ili drugu registrovanu djelatnost u vidu osnovnog ili dopunskog zanimanja.

Kada je u pitanju dostavljanje:

Odredbom člana 349. stav 1. ZPP propisano je da se dostavljanje državnim organima i pravnim licima, po pravilu, vrši predajom pismena jednom od lica iz člana 339. stav 2. ovog zakona. Ova odredba se primjenjuje i na preduzetnike shodno stavu 5. istog člana kojim je propisano da se odredbe stav 1. i 2. ovog člana primjenjuju i na fizička lica koja obavljaju određenu registrovanu djelatnost kada se tim licima dostava vrši u vezi sa tom djelatnošću.

Odredbom člana 339. stav 2. ZPP propisano je, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, da se dostavljanje državnim organima i pravnim licima vrši predajom pismena licu ovlašćenom za primanje pismena, ili, ako se takvo lice ne zatekne u kancelariji, odnosno poslovnoj prostoriji, radniku koji se tu zatekne, tako da dostavljanje preduzetnicima, u situaciji kada se dostava vrši na adresu na kojoj je registrovana djelatnost i kada se uručenje izvrši radniku koji se tu zatekne, nije sporno.

Međutim, kada se dostavlja tužba, ili druga odluka suda za koju je propisano dostavljanje shodno članu 347. ZPP, a tuženi preduzetnik ili njegov radnik se ne zatekne tamo gdje se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će se obavijestiti kad bi i na kome mjestu mogao tuženog zateći, te će mu kod jednog od lica navedenih u članu 345. stav 2. i 3. ovog zakona ostaviti, ili, ako to nije moguće, na vrata stana ili prostorije gdje se dostavljanje vrši pribiti, pismeno obavještenje da radi primanja tužbe bude u određeni dan i čas u svom stanu, odnosno na svom radnom mjestu.

Dakle, nema mogućnosti, kao što je u praksi čest slučaj, da se prilikom prvog pokušaja dostavljanja preduzetniku tužba preda „majci, kćerki i slično“ (pogotovo bez navođenja da li su možda zaposlene u radnji preduzetnika, u kom slučaju primaju kao radnici, a ne kao srodnici) i da se takvo dostavljanje smatra urednim. Pravilno je da, ako dostavljač, i nakon što je postupio na način predviđen u stavu 1. ovog člana, u vrijeme određeno u obavještenju ne zatekne tuženog kome se tužba ima dostaviti, dostavljanje izvrši po odredbama čl. 345. i 346. ovog zakona, dakle,

ponovo dođe na istu adresu nakon ostavljanja obavijesti da će ponovo doći i tek tada ima priliku pismeno uručiti nekom od prisutnih odraslih lica na toj adresi.

Kada je dostava na adresi koju je tužilac označio kao adresu preduzetnika ipak neuspješna, od tužioca sud mora tražiti pribavljanje podataka o adresi i to podatke o adresi na kojoj je preduzetnik registrovao djelatnost i podatke o adresi prebivališta, jer se na preduzetnika mogu primijeniti samo odredbe stava 1. i 2. člana 349. ZPP, dakle nema mogućnosti objave tužbe na oglasnoj tabli suda za preduzetnike primjenom člana 349. stav 3. ZPP.

U situacijama kada preduzetniku dostavljanje tužbe na adresi nije bilo moguće izvršiti na osnovu člana 349. stav 1. i 2. ZPP, dostavljanje će se dalje vršiti prema odredbama člana 345., 346., 347. i 348. ZPP.

14. PITANJE:

Da li su privredni sudovi nadležni da postupaju po tužbi privrednih društava sa sjedištem u Republici Srpskoj protiv tuženih: Uprave za indirektno oporezivanje BiH i Bosne i Hercegovine radi naknade štete, zbog nezakonitog i nepravilnog postupanja?

ODGOVOR:

Tužba je podnesena radi naknade štete koja je, prema navodima tužioca, nastala propuštanjem upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje, kao institucije BiH, da donese metodologiju raspodjele prihoda kod putarine za autoputeve i izgradnju rekonstrukciju drugih puteva korisnicima sredstava. Dakle, uzrok navedenog spora je vršenje javnih ovlaštenja institucija države BiH, pa se postavlja pitanje da li je utvrđivanje nastanka štete pri vršenju poslova organa institucija BiH u isključivoj nadležnosti Suda BiH.

Odredbom člana 17. ZPP je propisano da sud do pravosnažnosti odluke, po službenoj dužnosti pazi na svoju stvarnu nadležnost.

Odredbom člana 8. stav 2. tačka b) Zakona o sudu BiH („Službeni glasnik BIH“, broj: 49/09-prečišćeni tekst 79/09 – ispravka i 97/09) je propisana nadležnost Suda BiH, rješavanje imovinskih sporova između države i entiteta, između države i Brčko Distrikta BiH, između entiteta, između entiteta i Brčko Distrikta i između institucija BiH koje su povezane sa vršenjem javnih ovlaštenja, te članom 9. stav 2. tačka b) rješavanje u svim drugim predmetima kada je to predviđeno Zakonom BiH.

Zakonom o parničnom postupku pred Sudom BiH u članu 1. je propisano da se ovim zakonom određuju pravila postupka pred Sudom BiH u rješavanju imovinskih sporova (parnični postupak) između države BiH i entiteta, između države i Brčko Distrikta BiH, između entiteta, između entiteta Distrikta i između institucija BiH koje vrše javna ovlaštenja. Stavom 2. navedenog člana je propisano da će se odredbe ovog zakona primjenjivati i u sporovima proisteklim iz štete koja je nastala pri vršenju poslova organa uprave BiH, drugih institucija BiH i službenih lica tih organa i institucija. Prema stavu 3. odredbe ovog člana primjenjivaće se i u drugim imovinskim sporovima kada je nadležnost suda utvrđena Zakonom BiH i međunarodnih ugovora.

Za stvarnu nadležnost suda BiH potrebno je da se kumulativno ispune uslovi i to: da se radi o imovinskom sporu koji se vodi između države i entiteta, između države i Distrikta Brčko, između

entiteta, između entiteta i Distrikta Brčko i institucija BiH koje su povezane sa vršenjem javnih ovlaštenja ili ako je drugim Zakonom BiH propisano da je Sud BiH nadležan za rješavanje.

Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH (Službeni glasnik BIH broj: 36/04, 84/07, 58/13, 94/16 i 34/21) ne propisuje stvarnu nadležnost Suda BiH. To uostalom procesnim zakonom nije ni moguće, nego samo određuje da se pred tim sudom primjenjuju pravila postupka koje je propisao Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH. Procesni zakoni uređuju pravila i procedure po kojima se sudi, kada je konkretan sud stvarno nadležan, dok se stvarna nadležnost suda određuje materijalnim propisima (Zakon o sudovima entiteta i Zakon o Sudu BiH ili drugi materijalni propisi).

Kako se na strani tužioca nalaze privredna društva u formi društva ograničene odgovornosti propisanih Zakonom o javnim preduzećima Republike Srpske i Zakonom o privrednim društvima, te kako se ne radi o sporu između države i entiteta, niti između institucija BiH povezanim sa njegovim javnim ovlaštenjima, to nisu ispunjeni uslovi za određivanje stvarne nadležnosti Suda BiH. Pitanje nadležnosti se procjenjuje prema pravilima zakona kojim se određuje nadležnost sudova. Stvarna nadležnost sudova u BiH nije regulisana niti jednim procesnim zakonom (ni u ZPP Republike Srpske, ZPP Federacije BiH, niti ZPP pred Sudom BiH).

II ZAKON O IZVRŠNOM POSTUPKU

15. PITANJE:

Članom 88. ZIP je propisano da kupac ne može biti sudija ili drugo lice koje službeno učestvuje u postupku prodaje, njihov supružnik ako nije suvlasnik i s njima povezana lica (preci, potomci, braća i sestre i njihovi supružnici), izvršenik i njegov supružnik, a ni lice koje po zakonu ne može steći nepokretnost koja je predmet izvršenja. Ko su lica koja u skladu sa navedenim članom zakona, po zakonu ne mogu steći nepokretnost koja je predmet izvršenja?

ODGOVOR:

Lica iz člana 88. ZIP koja, po zakonu ne mogu steći nepokretnost koja je predmet izvršenja, nisu određena samim ZIP. Radi se o licima čija je sposobnost za sticanje konkretne nepokretnosti propisana drugim materijalnim propisom. Osnovno pravilo o sticanju nepokretnosti sadržano je u Zakonu o stvarnim pravima RS ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 124/2008, 3/2009 - ispr., 58/2009, 95/2011, 60/2015, 18/2016 - odluka US, 107/2019, 1/2021 - odluka US, 119/2021 - odluka US i 21/2026), prema kojem strana lica mogu sticati nepokretnosti pod uslovom reciprociteta, osim ako zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno. Ako nije ispunjen uslov reciprociteta ili drugi materijalni propis ograničava mogućnost sticanja, takva lica ne mogu biti kupci nepokretnosti koja je predmet izvršenja, jer bi kupovinom stekla nepokretnost koju po materijalnom pravu ne mogu steći.

Reciprocitet podrazumijeva da stranci u BiH imaju ista prava koja država iz koje dolaze, garantuje građanima BiH.

Član 15. stav 2. Zakon o stvarnim pravima RS predviđa da strano lice ne može biti vlasnik nepokretnosti na području koje je zakonom proglašeno područjem na kojem strana lica ne mogu imati pravo svojine radi zaštite interesa i bezbjednosti Republike Srpske, odnosno BiH.
Članom 8. Zakona o stranim ulaganjima RS ("Službeni glasnik Republike Srpske ", br. 21/2018) propisano je da strani ulagač može sticati pravo svojine na nepokretnostima u skladu sa propisima o stvarnim pravima.

Ministarstvo pravde propisuje listu zemalja s kojima BiH ima, odnosno nema reciprocitet u pogledu kupovine nekretnine. Državljani onih zemalja čiji građani nemaju pravo kao fizička lica kupovati nekretnine u BiH, to jedino mogu učiniti otvaranjem pravnog subjekta koji se registruje u BiH. Kao osnivači firmi oni uplaćuju kapital i te njihove firme kupuju nekretnine koje se kupuju na ime firme, a ne na njih lično.

16. PITANJE:

Sud je u skladu sa članom 116. ZIP dostavio rješenje o izvršenju drugom sudu na dalje sprovođenje, međutim, drugi sud je obustavio izvršni postupak. Kako u konkretnom slučaju postupa sud koji je donio rješenje o izvršenju?

ODGOVOR:

Članom 114. ZIP je propisana mjesna nadležnost, ako je poznato gdje se pokretne stvari nalaze.
Članom 115. ZIP je regulisana mjesna nadležnost ako nije poznato gdje se pokretne stvari nalaze. Za odlučivanje o prijedlogu ako nije naznačeno mjesto gdje se nalaze stvari, nadležan je sud gdje se nalazi sjedište izvršenika pravnog lica. Tražilac izvršenja može u slučaju iz stava 1. ovog člana podnijeti rješenje o izvršenju svakom stvarno nadležnom sudu na čijem se području nalaze izvršenikove pokretne stvari, s prijedlogom da taj sud sprovede izvršenje.

Članom 116. ZIP je propisano da ukoliko je sud odredio izvršenje nad pokretnim stvarima na području tog ili drugog suda, po okončanju izvršenja nad pokretnim stvarima na svom području, rješenje o izvršenju će dostaviti drugom sudu na dalje sprovođenje, do potpunog namirenja tražioca izvršenja.

U situaciji kad su predmet izvršenja pokretne stvari i mjesno nadležan sud donese rješenje o izvršenju koje postane pravosnažno, a nakon toga utvrdi da izvršenik nema imovine na području tog suda, sud koji je donio rješenje o izvršenju se ne može oglasiti mjesno nenadležnim, nego je dužan samo rješenje o izvršenju dostaviti sudu na čijem se području nalaze pokretne stvari izvršenika na dalje sprovođenje.

Sud kojem je dostavljeno rješenje na sprovođenje, nije mogao donijeti rješenje o obustavi izvršenja, već samo obavijestiti sud koji je donio rješenje o izvršenju da izvršenje nije moguće sprovesti.

Dostavljanje rješenja o izvršenju drugom sudu po osnovu citiranog člana zakona ne proizvodi dejstvo pokretanja novog izvršnog postupka, već predstavlja povjeravanje sprovođenja izvršnih radnji drugom sudu na njegovom području. Zbog toga, neuspjeh izvršenja pred drugim sudom, sam po sebi, ne dovodi do prestanka izvršnog postupka pred sudom koji je donio rješenje o izvršenju. Prvobitni sud, nakon što bude obaviješten o neuspjehu izvršenja ili nemogućnosti izvršenja, treba da ispita postoje li uslovi za nastavak izvršenja drugim sredstvom ili na drugom predmetu izvršenja, odnosno da li su ispunjene zakonske pretpostavke za obustavu postupka.

17. PITANJE:

Da li se rješenje o izvršenju, doneseno na osnovu vjerodostojne isprave, koje izvršenik - samostalni preduzetnik nije preuzeo nakon ostavljene obavijesti za preuzimanje od strane dostavljača, može dostaviti izvršeniku putem oglasne table suda ili je isto rješenje potrebno dostaviti putem objave u dnevnim novinama?

ODGOVOR:

Članom 10. stav 1. ZIP je propisano da rješenje po prijedlogu za izvršenje, rješenje o prigovoru protiv rješenja o izvršenju, rješenje o novčanoj kazni i zaključak iz 37. ZIP, dostavljaju se po pravilima o dostavljanju tužbe iz ZPP.

Članom 347. ZPP regulisan postupak dostavljanja tužbe.

Po stavu 2. člana 10. ZIP, kada se dostavlja rješenje o izvršenju na osnovu izvršne isprave, ako se stranka kojoj pismeno treba dostaviti ne nalazi na adresi naznačenoj u prijedlogu, niti na adresi, odnosno sjedištu prijavljenom kod nadležnog organa, dostavljanje će se izvršiti putem OTS i za slučaj dostave akata navedenih odluka navedenih u stavu 1. člana 10. ZIP. Ovo u cilju da se onemogući odugovlačenje postupka izvršenja, a i zbog činjenice da je izvršni postupak nastavak parničnog postupka o ostvarivanju prava tužioca prema tuženom, te obavezu stranaka i zastupnika da prije isteka 6 mjeseci po pravosnažnom okončanju postupka promjene adrese na koju se dostava vrši o tome odmah obavijesti sud u skladu sa članom 352. stav 1. ZPP. Odredba iz člana 10. stav 2. ZIP (kad se izvršenje određuje na osnovu izvršne isprave) ne pravi razliku da li je u pitanju fizičko lice (preduzetnik) ili privredno društvo. Ova odredba je u suštini ista kao i odredba člana 349. ZPP koja propisuje dostavljanje pravnim licima.

Iz odredbe člana 10. stav 2. ZIP proizlazi da se ona odnosi samo na rješenje o izvršenju donijeto na osnovu izvršne isprave, a ne i vjerodostojne isprave.

Kada se rješenje o izvršenju donosi na osnovu vjerodostojne isprave, dostavljanje se ne može vršiti kao u slučaju dostavljanja rješenja o izvršenju donijetom na osnovu izvršne isprave. Tada se dostavljanje vrši shodno odredbi člana 359. stav 5. u vezi sa stavom 1. i 2. ZPP, kako je to navedeno u odgovoru na pitanje broj 13.

18. PITANJE:

Da li će sud, po donošenju rješenja o promjeni predmeta i sredstva izvršenja shodno članu 8. stav 3. ZIP, isto dostaviti na provođenje Fondu PIO ili banci odmah, ili nakon što predmetno rješenje o promjeni predmeta i sredstva izvršenja postane pravosnažno? Rješenje o izvršenju je doneseno na osnovu vjerodostojne isprave.

ODGOVOR:

Odredbom člana 12. ZIP je propisano da prigovor i žalba ne zaustavljaju tok izvršnog postupka, ali se namirenje tražioca izvršenja odlaže do donošenja odluke prvostepenog suda po prigovoru. Članom 13. ZIP propisano je kada rješenje o izvršenju postaje pravosnažno i izvršno (ako nije izjavljen prigovor u roku). Rješenje kojim je prigovor odbijen postaje pravosnažno ako žalba ne bude u roku izjavljena ili ako žalba bude odbijena. Kada je izvršnom ispravom određena obaveza izdržavanja ili kada se izvršenje sprovodi naplatom na transakcionom računu pravnog lica u

korist imaoca istog transakcionog računa kao tražioca izvršenja, kao i u drugim slučajevima određenim ovim zakonom, može doći do namirenja prije donošenja odluke po prigovoru.

Odredbom člana 40. ZIP je propisano dostavljanje rješenja o izvršenju. Stavom 4. ovog člana je propisano da se rješenje o izvršenju na novčanom potraživanju dostavlja i izvršenikovom dužniku, a rješenje o izvršenju na sredstvima na računima izvršenika dostavlja se i banci. Rješenje o izvršenju doneseno na osnovu vjerodostojne isprave dostavlja se banci tek pošto postane pravosnažno, osim ako je izvršenje određeno na osnovu mjenice i čeka sa protestom i povratnim računom, ako su potrebni za zasnivanje zahtjeva (stav 5.). Rješenje o izvršenju doneseno na osnovu mjenice i čeka dostavlja se odmah po donošenju, radi zapljene sredstava na računu izvršenika.

Prema članu 41. stav 2. ZIP izvršenje određeno na osnovu vjerodostojne isprave se ne može sprovesti prije pravosnažnosti rješenja o izvršenju. Ovo znači da izvršenje neće početi ako je izvršenik blagovremeno izjavio obrazložen prigovor kojim osporava rješenje u dijelu kojim mu je naloženo plaćanje. Rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave sastoji se od dvije odluke i to: odluke kojom se obavezuje izvršenik da izmiri potraživanje tražioca izvršenja i odluke o načinu sprovođenja izvršenja. Ako se rješenje o izvršenju pobija samo u dijelu kojim je određeno izvršenje, dalji postupak nastaviće se kao postupak po prigovoru protiv rješenja o izvršenju donesenog na osnovu izvršne isprave (član 50. stav 8.). Ako se prigovor iz stava 8. ovog člana prihvati, dio rješenja o izvršenju kojim je izvršeniku naloženo da namiri potraživanja, ima dejstvo izvršne isprave na osnovu koje se može ponovo tražiti izvršenje (stav 9.).

To znači da pravosnažna odluka izvršnog suda o obavezivanju izvršenika da namiri potraživanje iz vjerodostojne isprave predstavlja izvršnu ispravu i ne može se mijenjati, niti se o tom potraživanju može ponovo odlučivati. Odluka suda o utvrđivanju obaveze izvršenika na namirenje potraživanja postaje kao pravosnažna izvršna isprava na osnovu koje se može pokrenuti novi izvršni postupak. Kada je rješenje o izvršenju doneseno na osnovu vjerodostojne isprave, a izvršenik nije izjavio prigovor protiv rješenja o izvršenju, tada prema odredbi člana 50. stav 9. ZIP rješenje o izvršenju kojim je izvršeniku naloženo namirenje potraživanja ima svojstvo izvršne isprave, te u toku daljeg postupka u konkretnom predmetu tražilac izvršenja ima ista prava kao da je prijedlog podnesen na osnovu izvršne isprave.

Ako se izvršno rješenje o izvršenju na određenom predmetu i sredstvu ne može sprovesti, tražilac izvršenja može radi namirenja istog potraživanja predložiti novo sredstvo ili predmet izvršenja o čemu sud odlučuje rješenjem. Do promjene predmeta i sredstva izvršenja dolazi ako se izvršenje na određenom predmetu i sredstvu ne može sprovesti zbog faktičkih i pravnih činjenica. Tada je predviđen postupak u skladu sa članom 63. stav 3. i 4. ZIP, u vezi sa članom 8. ZIP.

Protiv rješenja o promjeni predmeta i sredstva izvršenja može se izjaviti pravni lijek. Međutim, pravnim lijekom se tada može pobijati samo odluka o promjeni predmeta i sredstva izvršenja, a ne i izvršna isprava. Rješenje o izvršenju je postalo pravosnažno obzirom da je izvršenik imao mogućnost da izjavi prigovor protiv rješenja o izvršenju (ili je prigovor odbijen), te iz tog razloga ne može osporavati rješenje o izvršenju, nego samo novi predmet i sredstvo izvršenja.

19. PITANJE:

Tražilac izvršenja podnio je prijedlog za izvršenje na osnovu izvršne isprave na nekretninama izvršenika upisanim u ZK uložak. Nakon provedene prodaje i predaje u posjed tražiocu izvršenja nekretnina upisanih u ZK uložak, tražilac izvršenja je podnio prijedlog za donošenje dopunskog rješenja kojim bi se kao predmet prodaje označile i

nekretnine upisane u posjedovni list, a koje samo dijelom odgovaraju već prodatim nekretninama. Da li sud može postupiti po takvom zahtjevu?

ODGOVOR:

Članom 70. ZIP je propisano da je tražilac izvršenja, uz prijedlog za izvršenje, dužan podnijeti izvod iz zemljišno knjižnog uloška kao dokaz o tome da je nepokretnost upisana kao svojina izvršenika.
Iz ove odredbe proizlazi da se izvršenje može sprovesti samo na nepokretnosti koja je u vlasništvu izvršenika.
Kako je prodaja i predaja kupljene nepokretnosti izvršena tražiocu izvršenja kao kupcu, ne postoji mogućnost da se traži dopunsko rješenje kojim bi se kao predmet prodaje označile i nekretnine upisane u posjedovni list. Predmet izvršenja mogu biti samo nepokretnosti koje su navedene kao svojina izvršenika u zk i određene u rješenju o izvršenju. Podaci iz z.k. i p.l. se u pravilu ne podudaraju u pogledu naziva i površine zemljišta i određenih prava. Ukoliko je tražilac izvršenja smatrao da je potrebno da se nepokretnost identifikuje po zemljišno knjižnom stanju i po posjedovnom listu, mogao je predložiti u izvršnom postupku prije prodaje, identifikaciju po vještaku geodetske struke kako bi se nepokretnosti identifikovale po z.k. stanju i katastarskom stanju, te utvrdilo koje nepokretnosti po posjedovnom stanju odgovaraju nepokretnostima po zemljišnom knjižnom stanju.

Donošenjem dopunskog rješenja sa podacima iz p.l. moglo bi doći do zahvatanja nekretnina koje nisu vlasništvo izvršenika ili u većem obimu nego je to navedeno u z.k. ulošku. Ovaj eventualni nesklad između pravnog i faktičkog stanja riješiće se jedinstvenom evidencijom o pravima na nekretninama shodno Zakonu o premjeru i katastru Republike Srpske ("Sl. glasnik RS", broj: 6/2012, 110/2016, 22/2018 - odluka US, 62/2018, 95/2019 - odluka US, 90/2023, 96/2024 - odluka US i 63/2025 - odluka US), (član 75-90).

Postupkom izlaganja i uspostavljanja katastra nepokretnosti utvrđuje se tačno stanje nepokretnosti u pogledu površine, oblika, kulture i stvarni nosioci prava na nekretninama. Suštinsko opredjeljenje je objedinjavanje faktičkog i pravnog stanja na nepokretnostima na jednom mjestu u nadležnosti jedne institucije RUGIPP-a.

Donošenje dopunskog rješenja u izvršnom postupku je moguće shodnom primjenom odredaba ZPP (član 192. ZPP) u vezi sa članom 21. ZIP, ako je sud propustio odlučiti o dijelu zahtjeva i o svim zahtjevima o kojima se mora odlučiti.

20. PITANJE:

Ukoliko treće lice, koje drži u posjedu određene stvari, ne pristane da se izvrši popis istih, a prije nego što sud uputi tražioca izvršenja da ovaj ima pravo da podnese prijedlog da mu se predaju stvari radi sprovođenja izvršenja po pravilima o prenosu radi naplate (dakle prije primjene člana 120. stav 6. ZIP), da li je u tom slučaju sud u obavezi da od tražioca izvršenja zaključkom traži da dostavi dokaze o tome da li je izvršenik vlasnik pokretnih stvari koje je sudski izvršilac zatekao, a koje su u posjedu trećeg lica, uzimajući u obzir da je u ovom slučaju pretpostavka svojine u korist trećeg lica (jer i u slučaju primjene stava 6. navedenog člana, tj. da se na tražioca izvršenja prenese izvršenikovo pravo na predaju stvari, mora se u konačnom utvrditi da li izvršenik uopšte ima bilo kakvo pravo na stvarima koje su zatečene kod trećeg lica)?

ODGOVOR:

Kada sud prenese na tražioca izvršenja izvršenikovo pravo na predaju stvari, tražilac izvršenja dobija legitimaciju da od trećeg lica potražuje predaju te stvari. Ukoliko treće lice i dalje osporava da je ta stvar uopšte bila izvršenikova ili da izvršenik ima bilo kakvo pravo na njoj, to pitanje će se rješavati u eventualnoj parnici koju će tražilac izvršenja (ili treće lice) voditi. Sud u izvršnom postupku ne služi utvrđivanju spornog prava svojine između izvršenika i trećeg lica. Ako treće lice drži stvar u posjedu, za sprovođenje izvršenja postoji faktička prepreka (nedostatak pristanka iz stava 5.).
Sud će zaključkom na prijedlog tražioca izvršenja prenijeti na njega izvršenikovo pravo na predaju stvari radi sprovođenja izvršenja po pravilima o prenosu radi naplate (član 146. ZIP). Prenosom radi naplate rješenjem se ovlašćuje tražilac izvršenja da naplati izvršenikovo potraživanje od njegovog dužnika. Rješenje o prenosu izvršenikove tražbine daje tražiocu samo pravo da od trećeg lica traži isplatu (predaju izvršenikove tražbine). Pitanje i dospjelost prenesene tražbine ne rješava se u izvršnom postupku, već u sporu pred sudom između tražioca izvršenja i izvršenikova dužnika. Prenosom potraživanja tražilac izvšenja stiče samo pravo da od trećeg lica traži naplatu potraživanja pod istim uslovima kao izvršenik, dakle samo utoliko koliko isto potraživanje postoji i ukoliko treće lice – izvršenikov dužnik nema nikakvih prigovora tog potraživanju.

21. PITANJE:

Nakon što je izvršni postupak prekinut zbog nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka nad izvršenikom, da li tražilac izvršenja ima mogućnost da traži nastavak postupka u skladu sa odredbom člana 381. stav 1. ZPP, a u vezi sa članom 21. stav 1. ZIP, ukoliko tražilac izvršenja, kao povjerilac, nije prijavio svoje potraživanje u stečajnom postupku, odnosno da li propuštanjem rokova za prijavu potraživanja u stečajnom postupku, gubi pravo da uspješno disponira zahtjevom za nastavak izvršnog postupka (ovo se može odnositi i na parnični postupak)? Ukoliko je odgovor da ne može disponirati ovakvim zahtjevom, da li i kakvu odluku prvostepeni sud može donijeti, tj. da li uopšte donositi bilo kakvu odluku, obzirom da je postupak prekinut i ukoliko treba donijeti, da li odluku kojom se odbacuje zahtjev ili kojom se odbija kao neosnovan?

ODGOVOR:

Članom 112. ZS regulisana je zabrana izvršenja i osiguranja nakon otvaranja stečajnog postupka. Stečajni povjerioci ne mogu protiv stečajnog dužnika tražiti prinudno izvršenje, niti tražiti osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu. Postupci iz stava 1. ovog člana koji su u toku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, prekidaju se (stav 2.).

Isključena je mogućnost da se paralelno sa stečajnim postupkom vodi i izvršni postupak nad privrednim društvom koje je stečajni dužnik.

Članom 172. stav 2. ZS propisano je da potraživanja prijavljena nakon isteka roka za prijavljivanje, koja nisu ispitana na ispitnom ročištu i potraživanja prijavljena najkasnije u roku od tri mjeseca nakon prvog ispitnog ročišta, ali ne poslije objavljivanja poziva za završno ročište, mogu se ispitati na jednom ili više posebnih ispitnih ročišta koja će, na prijedlog povjerilaca, koji nisu blagovremeno prijavili svoje potraživanje, odrediti stečajni sudija rješenjem, uz uslov da u roku od 15 dana solidarno uplate predujam za pokriće troškova posebnih ispitnih ročišta, dok u

skladu sa stavom 5. istog člana prijave potraživanja podnesene nakon isteka rokova iz stava 2. ovog člana, odbacuju se.

Shodno članu 381. stav 1. ZPP, prekinuti postupak će se nastaviti kada ga stečajni upravnik preuzme ili kad ga sud na prijedlog protivne strane pozove da to učini. Imajući u vidu da se svi započeti izvršni i parnični postupci prekidaju ex lege, a da tražilac izvršenja nije prijavio potraživanje, tj. da bi istekom rokova navedenih u citiranim odredbama ZS, stečajni upravnik odbacio, te da potraživanje nije ispitano, ne postoji zakonska mogućnost da ono bude "osporeno" u stečajnom smislu. Samim tim, otpala je materijalnopravna i procesna veza između prekinutog izvršnog postupka i stečajne mase. Tražilac izvršenja ne može nastaviti postupak izbjegavajući stečajni postupak, te postupajući sud ne može ući u ocjenu da li dug postoji ili ne, jer je tražilac izvršenja propustio condition sine qua non - učešće u stečajnom postupku. Dakle, imajući u vidu navedeno, propuštanjem rokova za prijavu potraživanja, odnosno, neprijavljivanjem potraživanja u stečajnom postupku, prijedlog za nastavak ne ispunjava procesne uslove zbog čega se odbacuje. Međutim, čini se logičnijim rješenje da se izvršni postupci u toku obustavljaju, iz razloga što tražilac izvršenja, potraživanje protiv izvršenika koji je u stečaju, može ostvarivati samo u stečajnom postupku.

22. PITANJE:

U prijedlogu za protivizvršenje tražilac protivizvršenja traži da se određeni novčani iznos transferira sa računa punomoćnika protivizvršenika na račun tražioca protivizvršenja. Da li se može dozvoliti sa računa punomoćnika protivizvršenika?

ODGOVOR:

Izvršenje na potraživanju po računu kod banke regulisano je članom 166. ZIP. Prenos novčanih sredstava je dozvoljen sa računa izvršenika na račun punomoćnika tražioca izvršenja, ako je tražilac izvršenja u prijedlogu za izvršenje naznačio, da se novčana sredstva sa računa izvršenika prenesu na račun punomoćnika tražioca izvršenja.

Protivizvršenje je propisano odredbama člana 54-59. ZIP. Nakon što je izvršenje već sprovedeno, izvršenik može u istom izvršnom postupku zatražiti od suda da naloži tražiocu izvršenja da mu vrati ono što je izvršenjem dobio.

Protivizvršenje ima karakter prinudnog ostvarivanja zahtjeva za povrat stečenog bez osnova, ali unutar samog izvršnog spisa. Budući da rješenje o izvršenju ne glasi na ime advokata, niti je advokat nosilac prava iz izvršne isprave/vjerodostojne isprave, on nema pasivnu legitimaciju u postupku protivizvršenja. Sredstva se moraju potraživati isključivo od protivizvršenika. Ako je tražilac izvršenja ostao dužan svom advokatu ili je advokat zadržao novac mimo sporazuma, to je predmet njihovog unutrašnjeg odnosa i eventualno parničnog postupka, ali u izvršnom postupku sud ne može plijeniti imovinu trećeg lica (advokata).

III MATERIJALNO PRAVO

23. PITANJE:

Da li sud u parnici u kojoj tužilac tužbom traži poništenje ugovora, a sud na bazi utvrđenog činjeničnog stanja utvrdi da je ugovor ništav (član 103. ZOO), može presudom utvrditi ništavost ugovora, iako to tužbom nije zatraženo?

ODGOVOR:

Odredbom člana 2. ZPP propisano je da u parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Tužbeni zahtjev mora biti u skladu sa činjeničnim navodima tužbe, jer se na osnovu iznesenih činjenica određuje pravna priroda spora i odlučuje o osnovanosti zahtjeva.

Kada je tužbeni zahtjev jasan i određen, a sud smatra da se na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja može utvrditi ništavost, a ne rušljivost ugovora, to samo po sebi ne predstavlja formalni nedostatak tužbe koji zahtjeva njeno uređenje.

Ako je tužilac postavio zahtjev da se ugovor poništi, a sud utvrdi da je ugovor ništav, sud ne može da donese presudu kojom se utvrđuje ništavost, jer odlučuje u granicama postavljenog zahtjeva.

Dakle, ako uslovi za poništenje ugovora nisu ispunjeni, pravilna odluka suda je da odbije tužbeni zahtjev, a ne da utvrđuje ništavost, jer sud, u smislu odredbe člana 2. ZPP odlučuje u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva.

24. PITANJE:

Da li je moguć postupak da senat visoke školske ustanove imenuje novog predsjedavajućeg ako je po zakonu izričito navedeno da upisani direktor visoke škole predsjedava senatom?

U vezi promjene direktora u visokoj školi pojavila se situacija da upisani direktor škole koji bi trebao kao predsjedavajući senata (organ koji imenuje i razrješava direktora prema Zakonu o visokom obrazovanju) da potpiše odluku o imenovanju i razješenju ne želi da potpiše navedene odluke. Iz tog razloga visoka škola je na sjednici senata imenovala novog predsjedavajućeg senata koji je potpisao odluku o imenovanju i razrješenju.

ODGOVOR:

Senat visoke škole ima pravni osnov i mogućnost da imenuje privremenog predsjedavajućeg iz reda svojih članova, isključivo radi vođenja sjednice i potpisivanja odluka o razrješenju i imenovanju direktora. Činjenica da član 53. stav 2. Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske propisuje da senatom predsjedava direktor, ne može se tumačiti kao pravo direktora na veto ili blokadu rada najvišeg akademskog tijela, posebno u situaciji kada se odlučuje o njegovom ličnom statusu (razrješenju) na osnovu člana 54. stav 6. istog zakona.

Odredbom člana 53. stav 2. Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske propisano je da senatom predsjedava direktor, a stavom 4. da se broj članova, sastav, postupak izbora, trajanje mandata i način rada Senata visoke škole propisuje statutom visoke škole.

Odredbom člana 56. stav 1. tog zakona propisano je da direktora visoke škole bira i razrješava senat tajnim glasanjem, dok je odredbom člana 57. stav 4. propisano da se postupak izbora i razrješenja, te razlozi za smjenu direktora visoke škole prije isteka mandata, propisuju statutom i opštim aktom visoko školske ustanove.

Slijedom navedenog, na postavljeno pitanje se ne može dati precizan odgovor bez uvida u statut konkretne visoke školske ustanove, kojim je regulisan način rada senata kao organa koji bira i razrješava direktora.

25. PITANJE:

Koliki je rok zastare potraživanja, ako društvo za osiguranje isplati dug neosiguranog motornog vozila, u kojoj je on pravnoj poziciji i da li je riječ o samostalnom pravnom zahtjevu?

ODGOVOR:

Kada društvo za osiguranje isplati štetu koju je prouzrokovalo neosigurano motorno vozilo, ono stupa u pravnu poziciju solidarnog dužnika koji je isplatio tuđi dug i time stekao pravo na povrat isplaćenog iznosa. Ovaj regresni zahtjev prema odgovornom licu ili Zaštitnom fondu predstavlja samostalan pravni zahtjev, jer pravo na regres nastaje tek činom isplate i prije toga nije postojalo. U ovom slučaju se ne radi o zakonskoj subrogaciji iz člana 939. ZOO, odnosno o prenosu prava oštećenog na osiguravača, već o izvornom pravu koje proističe iz pravila o solidarnim obavezama. Budući da zakonom nije propisan poseban rok za ovu vrstu regresnog potraživanja, na ovaj pravni odnos primjenjuje se opšti rok zastare od deset godina u smislu člana 371. ZOO. Slijedom toga, zastara potraživanja počinje teći od dana kada je izvršena isplata oštećenom trećem licu, a ne od dana štetnog događaja.

26. PITANJE:

Ako je odlukom o izvršenju budžeta grada/opštine, donesenom u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu Republike Srpske, Odlukom o budžetu jedinice lokalne samouprave, planirano izdvajanje sredstava za određenu namjenu, a posebnom odlukom jedinice lokalne samouprave objavljenom u „Službenom glasniku“ jedinice, propisano da će se međusobni odnosi stranaka, grada i korisnika budžeta, urediti zaključenjem ugovora najkasnije do odlukom određenog datuma, da li se obaveza zaključenja takvog ugovora može smatrati obligacionopravnim pitanjem o kojem odlučuje sud u parničnom postupku? Drugim riječima, da li postojanje planiranih budžetskih sredstava i propisane obaveze zaključivanja ugovora predstavljaju dovoljan osnov da se zahtijeva zaključenje ugovora, odnosno ostvarivanje prava koje iz takve obaveze proizlazi, smatra građanskopravnim (obligacionopravnim) sporom, ili se takav zahtjev i dalje smatra pitanjem izvršenja budžeta, odnosno pitanjem upravnopravne prirode koji ne spada u sudsku nadležnost?

ODGOVOR:

Postojanje planiranih budžetskih sredstava i normativno propisane obaveze zaključivanja ugovora, a koja proizlazi iz Odluke o budžetu jedinice lokalne samouprave, Odluke o finansiranju određene djelatnosti kojom je predviđena obaveza regulisanja međusobnih odnosa ugovorom, a

pri tom su obe odluke objavljenje u „Službenom glasniku“ jedinice lokalne samouprave, predstavlja dovoljan osnov da se zahtjev za zaključenje ugovora smatra građanskopravnim (obligacionopravnim) sporom u nadležnosti parničnog suda.
Odluka o finansiranju, donesena na osnovu zakonskih ovlaštenja i objavljena u „Službenom glasniku“, ustanovljava imperativnu obavezu zaključenja ugovora radi realizacije modela finansiranja, čije neispunjenje predstavlja osnov za postupanje parničnog suda.

27. PITANJE:

Ako je tužilac uz tužbu, kojom traži da se poništi Odluka skupštine društva, predložio i određivanje privremene mjere da se sporna odluka stavi van snage do naredne odluke suda, da li sud treba da postupa po odredbama člana 269. ZPP i traži ispunjenje kumulativnih uslova, kako je istom propisano?

ODGOVOR:

Postupak pobijanja odluke skupštine akcionara regulisan je ZPD.

Odredbom člana 297. stav 1. tog zakona propisano je da se tužba za pobijanje odluke skupštine akcionara podnosi protiv društva u roku od 30 dana od dana saznanja za donesenu odluku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci (stav 2.), dok je u stavu 6. propisano da sud može da donese i privremenu mjeru radi sprečavanja izvršenja donesene odluke za koju se tužbom traži pobijanje, ako je vjerovatno da bi se njenim izvršenjem društvu mogla pričiniti znatna šteta.

Dakle, ZPD u konkretnom slučaju predstavlja lex specialis u odnosu na ZPP, pa se neće primjenjivati odredba člana 269. ZPP, odnosno odredba člana 278. koja reguliše privremenu mjeru obezbjeđenja, već se primjenjuje odredba člana 297. stav 6. ZPD, gdje sud prilikom odlučivanja o prijedlogu utvrđuje samo ispunjenost jednog uslova, a to je vjerovatnost da bi se izvršenjem odluke koja se pobija, društvu mogla pričiniti znatna šteta.

28. PITANJE:

Zastarjelost regresnog potraživanja - da li se primjenjuje desetogodišnji rok zastarjelosti?

ODGOVOR:

Regresno potraživanje u smislu odredbe člana 208. ZOO, zastarijeva u roku od 10 godina od dana isplate, a regresno potraživanje iz ugovora o osiguranju zastarijeva u roku iz odredbe člana 380. stav 3. ZOO, u roku od 3 godine.

29. PITANJE:

Zastarjelost subrogacijskog zahtjeva - da li se primjenjuje zastarni rok iz člana 380. stav 6. ZOO?

ODGOVOR:

U konkretnom slučaju radi se o potraživanju osiguravača iz ugovora o osiguranju.

Odredbama člana 380. stav 3. ZOO propisano je da potraživanja osiguravača iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine.

„Osiguravajuća organizacija, odnosno osiguravač, isplatom štete zbog nastanka osiguranog slučaja, ima pravo, da se regresira prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu. Dakle, njegova prava na regres aktiviraju se od dana isplate štete, te njegovo pravo na regresiranje može da zastari samo u roku od tri godine, od dana kada je šteta isplaćena, a ne od dana kada je nastao osigurani slučaj.“ – iz presude Višeg privrednog suda, broj: 57 0 Ps 145055 26 Pž, od 08.04.2026. godine.

30. PITANJE:

Koji rok zastarjelosti se primjenjuje na potraživanja samostalnih preduzetnika?

ODGOVOR:

ZZPD, u članu 11. propisano je da se odredbe zakona i drugih propisa iz oblasti radnih odnosa, tehničke opremljenosti, zaštite na radu i zaštite i unapređivanja životne sredine, kao i drugi propisani uslovi koji se odnose na privredna društva, primjenjuju na obavljanje preduzetničke djelatnosti, te iako je izostala formulacija iz prethodnog Zakona o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 16/02, 39/03, 97/04, 34/06 i 60/07 i 72/07 - Prečišćeni tekst - član 10.), da preduzetnici imaju isti društveno-ekonomski položaj kao privredni subjekti, jasno je da se na uslove rada i poslovanja preduzetnika primjenjuju ista pravila kao i na druge privredne subjekte, tako da se i na pitanja zastarjelosti potraživanja koja proizlaze iz poslovanja preduzetnika i dalje primjenjuju rokovi zastarjelosti kao kod drugih privrednih subjekata.

Članom 371. ZOO regulisan je opšti zastarni rok za potraživanja za koja zakonom nije određen drugi rok zastare, u trajanju od 10 godina, dok je članom 374. ZOO regulisan zastarni rok od tri godine za potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu roba i usluga, kao i za potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi sa tim ugovorima. Pitanje je da li se tuženi u kontekstu ove odredbe može smatrati pravnim licem.

Preduzetnici, odnosno fizička lica koja su u smislu ZZPD registrovana kao preduzetnici, smatraju se, u kontekstu ove odredbe, pravnim licima i na potraživanja iz ugovora koje oni kao preduzetnici zaključe sa drugim pravnim licima, primijenjuje se odredba člana 374. ZOO, odnosno trogodišnji rok zastare.

31. PITANJE:

U postupcima u kojima advokat potražuje dug po osnovu zastupanja, da li se zastarjelost potraživanja cijeni od dana preduzimanja radnje ili od dana ispostavljanja fakture?

ODGOVOR:

Na potraživanja advokata po osnovu zastupanja primjenjuju se odredbe 749-770. ZOO, prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata koja je bila na snazi u vrijeme presuđenja, jer potpisivanjem punomoći advokat i stranka zaključuju ugovor o nalogu.

Prema pravnom shvatanju izraženom u odlukama Vrhovnog suda Republike Srpske (npr. presuda broj: 57 0 Mals 124594 19 Rev od 13.07.2020. godine i dr.), rok zastarjelosti potraživanja advokata za radnje zastupanja koje je preduzeo na osnovu date punomoći nalogodavca računa se prema članu 374. stav 1. ZOO, kojim je propisano da međusobna potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga, kao i potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarijevaju za tri godine, jer advokat u skladu sa posebnim propisima samostalno u vidu zanimanja obavlja profesionalnu (registrovanu) djelatnosti.

Prema članu 762. ZOO, ako nije drugačije ugovoreno, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu naknadu nakon obavljenog posla, a radi se o dispozitivnoj normi, pa ugovorne stranke mogu ugovoriti plaćanje naknade i na drugačiji način (unaprijed u vidu predujma, sukcesivno ili nakon okončanog postupka). Završetkom zastupanja advokat, kao nalogoprimac, ima pravo od stranke zahtijevati naknadu, odnosno nagradu za obavljeni posao.

Odredbom člana 25. Zakona o advokaturi, propisano je, da advokat ima pravo na nagradu i naknadu troškova za svoj rad, u skladu sa Tarifom koju donosi Advokatska komora, a članom 1. Tarife je propisano, da se Tarifom određuje visina naknade koja pripada advokatu za rad i izvršavanje djelatnosti advokata i visina naknade troškova u vezi sa tim radom, ukoliko pismenim ugovorom između advokata i njegovog klijenta nije drugačije ugovoreno.

Ukoliko između advokata i klijenata pismeno nije ugovorena naknada i nagrada troškova za pružanje pravne pomoći, advokat može od klijenta zahtijevati nagradu i naknadu troškova prema Advokatskoj tarifi.

Na zahtjev klijenta advokat je dužan sačiniti pismeni obračun nagrade za izvršeni rad, kao i troškove rada i predočiti mu Tarifu, osim, ako je nagrada i naknada troškova ugovorena. Potraživanje advokata za obavljenu radnju na osnovu punomoći zastarijeva u roku od 3 godine, shodno odredbi člana 374. stav 1. ZOO, a zastarjelost počinje teći idućeg dana od dana kada je radnja učinjena, osim, ako je sporazumom između advokata i stranke ugovoreno drugačije, jer zastarijevanje počinje teći prvog dana, poslije dana kada je povjerilac imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, kako je to propisano članom 361. stav 1. ZOO.

IV UPIS U REGISTAR

32. PITANJE:

Koje podatke treba sadržavati zabilježba spora u Registru poslovnih subjekata, obzirom da stranke traže ispravku rješenja o upisu zabilježbe, a kojom ispravkom zahtijevaju da zabilježba sadrži ili ne sadrži određene podatke koje je sud naveo ili nije naveo (broj predmeta, naziv stranaka, vrsta spora, vrijednost spora i dr.).

ODGOVOR:

Članom 5. stav 2. ZRPS propisana je obaveza da se u Registar upisuje zabrana obavljanja djelatnosti i upisa drugih činjenica na osnovu pravosnažne odluke nadležnog organa, izrečene privremene mjere, odnosno zabilježbe o odlukama donesenim u skladu s drugim propisima.

U Registar se, pored osnovnih podataka, mogu upisivati zabilježbe odluka i činjenica značajnih za pravni promet, a zabilješke se unose u glavnu knjigu Registra u dijelu predviđenom za napomene.

Ako se vrši zabilježba konkretnog sudskog spora, radi obavještenja trećih lica trebalo bi upisati podatke: naziv suda, broj predmeta, predmet spora, stranke u sporu, pravni osnov zabilježbe, eventualno kad je spor postao pravosnažan i sl.

U registar se mogu upisati donesene privremene mjere ili zabilježbe odluka donesenih od drugih organa u skladu sa drugim propisima.

33. PITANJE:

Imajući u vidu da je Uredbom o klasifikaciji djelatnosti u Republici Srpskoj djelatnost 85.53 (djelatnost vozačkih škola) se nalazi u razredu 85 – OBRAZOVANJE, zajedno sa predškolskim obrazovanjem, osnovnim i opšte srednjim obrazovanjem, visokim obrazovanjem, a za koje je potrebna saglasnost Ministarstva da bi se iste upisale u registar poslovnih subjekata, da li je prethodno odobrenje/saglasnost nadležnog organa neophodni uslov za sam upis u Registar poslovnih subjekata za obavljanjem navedene djelatnosti ili se navedena djelatnost može upisati u registar bez prethodnog odobrenja, s tim da je subjekat dužan pribaviti saglasnost naknadno, a prije stvarnog otpočinjanja obavljanja djelatnosti?
Navedeno pitanje saglasnosti pojavljuje se i kod sledećih djelatnosti označenih kao: 26.60 Proizvodnja opreme za zračenje, elektromedicinske i elektroterapeutske opreme; 30.30 Proizvodnja aviona i svemirskih letjelica, te srodnih prevoznih sredstava i opreme; 30.40 Proizvodnja vojnih borbenih vozila; 50.10 Pomorski i priobalni prevoz putnika; 50.20 Pomorski i priobalni prevoz robe; 51.10 Zračni prevoz putnika; 51.21 Zračni prevoz robe; 51.22 Svemirski prevoz; 53.10 Djelatnosti pružanja univerzalnih poštanskih usluga; 53.20 Djelatnosti pružanja ostalih poštanskih i kurirskih usluga; 58.11 Izdavanje knjiga; 58.12 Izdavanje imenika i popisa korisničkih adresa; 58.13 Izdavanje novina; 58.14 Izdavanje časopisa i periodičnih publikacija; 58.19 Ostala izdavačka djelatnost; 60.10 Emitiranje radijskog programa; 60.20 Emitiranje televizijskog programa; 61.10 Djelatnosti žičane telekomunikacije; 78.10 Djelatnost agencije za zapošljavanje; 80.10 Djelatnosti privatne

zaštite; 80.20 Usluge zaštite uz pomoć sigurnosnih sistema; i 82.91 Djelatnosti agencija za prikupljanje i naplatu računa, te kreditnih kancelarija.

ODGOVOR:

Odredbom član 32. ZRPS propisani su podaci u postupku osnivanja subjekta upisa, odnosno izmjene podataka od značaja za pravni promet, koji se obavezno unose u Registar radi utvrđivanja i promjene opštih i posebnih podataka i koje se isprave prilikom upisa tih podataka podnose.

Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 6/06, 75/06 - ispravka, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13, 8/17, 89/17, 9/18, 46/23, 88/23 i 35/26) je, između ostalog, propisao na koji način se vrši osposobljavanje kandidata za vozača, uslovi za sticanje prava na upravljanje motornim vozilima, polaganje vozačkih ispita i sl. Način osposobljavanja kandidata za vozača, iz praktičnog i teoretskog dijela, ko vrši i koji su relevantni propisi, propisani su odredbama navedenog zakona (članovi 175-178.).

Uslovi za osposobljavanje kandidata iz poznavanja propisa i uslovi za osposobljavanje kandidata iz upravljanja motornim vozilom, te uslovi koje autoškole moraju da ispune, bliže su propisani Pravilnikom o osposobljavanju za vozača motornih vozila ("Službeni glasnik BiH", br. 46/12, 12/18, 74/18, 16/21) u odredbama članova 20. i 21. u vezi sa članom 33a.

U skladu sa propisanim odredbama, registracija autoškole kao poslovnog subjekta nije uslovljena posebnom saglasnošću nadležnih organa, ali je za bavljenje navedenom djelatnošću potrebno odobrenje nadležnog organa i ispunjenost navedenih uslova.

Ako je posebnim zakonom propisano da je prije registracije pravnog subjekta potrebna prethodna saglasnost za ispunjavanje određenih uslova (npr. zdravstvena djelatnost, prodaja oružja i municije i sl.), onda upis u sudski registar nije dozvoljen bez dostavljanja i tog podatka.

34. PITANJE:

Da li se, u situaciji kada je osnivač subjekta upisa strano pravno lice, a u vlasničkoj strukturi tog pravnog lica, odnosno njegovih osnivača, postoji fizičko lice stranog državljanstva i koje predstavlja konačnog vlasnika, odredba člana 32. stav 1. tačka b) ZRPS može tumačiti na način da podnosilac prijave nije dužan dostaviti dokaz nadležnog organa o prebivalištu tog fizičkog lica, odnosno da li je, tumačenjem navedene odredbe, neophodan dokaz o prebivalištvu fizičkog lica stranog državljanina – osnivačevog osnivača.

ODGOVOR:

Odredbom član 32. ZRPS propisano je da:

(1) U postupku osnivanja subjekta upisa, odnosno izmjene podataka od značaja za pravni promet, koji se obavezno unose u Registar radi utvrđivanja i promjene opštih i posebnih podataka, podnose se sljedeće isprave:

b) izvod iz odgovarajućeg registra kojim se utvrđuje identitet osnivača domaćeg ili stranog pravnog lica, a ukoliko je osnivač subjekta upisa strano pravno lice, čiji je osnivač pravno lice, dostavlja se i izvod iz odgovarajućeg registra za pravno lice osnivača ako njegov udio iznosi 20% ili više (stvarni vlasnik), te za sva pravna lica osnivače osnivača čiji udio iznosi 20% ili više, sve do izvoda iz odgovarajućeg registra u kojem je moguće identifikovati konačnog vlasnika - fizičko

lice, koji je ovjerio nadležni organ te države, sa apostilom, te dokaz nadležnog organa o prebivalištu države iz koje dolazi domaće ili strano fizičko lice osnivača i dokaz o izmirenim obavezama po osnovu direktnih poreza za fizičko i pravno lice osnivača na teritoriji Republike Srpske.

Podnosilac prijave kod upisa osnivanja subjekta upisa, kao i kod upisa izmjene podataka od značaja za pravni promet, je obavezan da dostavi podatke iz odgovarajućeg registra ukoliko su osnivači strano ili domaće pravno lice. Ako je osnivač strano pravno lice, zakon je predvidio obavezno dostavljanje izvoda iz odgovarajućeg registra za pravno lice osnivača ako njegov udio iznosi 20% ili više (stvarni vlasnik), te za sva pravna lica osnivače osnivača čiji udio iznosi 20% ili više sve dok se na osnovu dostavljenih podataka ne identifikuje konačni vlasnik kao fizičko lice i za njega je neophodno dostaviti dokaz o prebivalištu.

V STEČAJ

35. PITANJE:

Prilikom primjene člana 97. stav 7. ZS, da li je ispravno da se otvori stečajni postupak i ispitaju prijave potraživanja na prvom ispitnom ročištu, bez obzira što stečajni dužnik nema imovine, ali je moguće iz predujma za troškove prethodnog postupka izvršiti objavu ispitnog ročišta uz otvaranje stečajnog postupka, s obzirom da se kao uslov za otvaranje stečaja propisuje uplata predujma za obezbjeđenje troškova stečajnog postupka za sva zainteresovana lica, koji poziv se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srpske“?

ODGOVOR:

Odredbom člana 55. stav 2. ZS je propisano da, ukoliko stečajni postupak bude otvoren po prijedlogu povjerioca, predujmljeni iznos ulazi u troškove stečajnog postupka.
Iz ove zakonske odredbe slijedi da, ukoliko, u skladu sa odredbom člana 97. stav 7. ZS, stečajni dužnik nema imovinu koja je dovoljna za pokriće troškova postupka, a sud raspolaže iznosom koji je predujmljen u prethodnom postupku, radi utvrđivanja uslova za otvaranje stečajnog postupka, taj se iznos može iskoristiti za pokriće troškova otvaranja postupka stečaja i zakazivanja ročišta, u skladu sa odredbom člana 97. stav 2. ZS.

36. PITANJE:

Ako na dvije skupštine povjerilaca povjerioci zaredom glasaju protiv izvještaja stečajnog upravnika (uključujući i finansijske izvještaje), te isti zbog nezadovoljstva dužinom trajanja stečajnog postupka (stečajni postupak traje preko 2 godine) zahtijevaju na skupštini povjerilaca da sud donese rješenje o razrješenju stečajnog upravnika i imenovanju drugog stečajnog upravnika (ne predlaže efikasne mjere na bržem unovčavanju imovine i namirenju povjerilaca), da li:
- to predstavlja opravdan razlog u skladu sa odredbom člana 75. stav 4. ZS za razrješenje stečajnog upravnika?
- da li je potrebno zakazivati posebno saslušanje (ročište) stečajnog upravnika od strane suda, obzirom da je istom omogućeno da se izjasni na prigovore povjerilaca na samoj skupštini povjerilaca gdje su povjerioci iznijeli prigovore na njegov rad?

ODGOVOR:

Prilikom otvaranja stečajnog postupka, stečajni sudija imenuje stečajnog upravnika, kako je to propisano odredbom člana 68. stav 1. ZS. Na prvoj Skupštini povjerilaca, Skupština može umjesto stečajnog upravnika imenovanog od strane stečajnog sudije, izabrati drugog stečajnog upravnika. Ovo ovlašćenje Skupštine propisano je članom 76. stav 12. ZS. U stavu 13, 14. i 15. ove zakonske odredbe je propisano, da stečajni sudija može odbiti imenovanje stečajnog upravnika izabranog od strane Skupštine povjerilaca iz razloga koji su propisani odredbom člana 69. i 71. ZS ili ako smatra da je pristrasan ili da je nepodoban za obavljanje te funkcije.
U tački 18. član 76. ZS, rečeno je da, ukoliko Skupština povjerilaca odbije da se na dvije uzastopne Skupštine izjasni o izvještaju stečajnog upravnika, o izvještaju će odlučiti stečajni sudija, kao i o odlukama koje je stečajni upravnik predložio.

U članu 75. ZS propisano je da stečajnog upravnika razrješava stečajni sudija ukoliko utvrdi da za to postoji opravdan razlog.
Savjetodavni organ stečajnog upravnika je Odbor povjerilaca i on može stečajnom sudiji podnijeti prigovore na rad stečajnog upravnika, kako je to propisano odredbom člana 78. stav 1. i stav 4. tačka 3. ZS.

Iz naprijed navedenog slijedi da je isključivo u nadležnosti stečajnog sudije da upravlja postupkom stečaja i da ga okonča u roku od godinu dana, odnosno u roku od dvije godine u zavisnosti od složenosti postupka (član 15. ZS). Stečajni sudija je odgovoran za prekoračenje roka okončanja postupka stečaja i o razlozima prekoračenja roka mora obavijestiti predsjednika suda, kao i nadležno ministarstvo.

Dakle, dužina trajanja stečajnog postupka nije razlog za razrješenje stečajnog upravnika, osim ukoliko stečajni upravnik ne izvršava svoje obaveze, pa je to razlog dužine trajanja postupka stečaja, a što stečajni sudija mora obrazložiti u slučaju razrješenja stečajnog upravnika.

Stečajni sudija je sudski organ stečajnog postupka. Stečajni upravnik, Odbor povjerilaca i Skupština povjerilaca su vansudski organi stečajnog postupka.
Na stečajnom sudiji je obaveza kontrole rada vansudskih organa stečajnog postupka.

Neprihvatanje izvještaja stečajnog upravnika od strane Skupštine povjerilaca, u skladu sa naprijed obrazloženim, nije razlog za razrješenje stečajnog upravnika, već u takvoj situaciji stečajni sudija ima obavezu da odluči o izvještaju i odlukama stečajnog upravnika koje je predložio.

Stečajni sudija ima ovlaštenje da imenuje stečajnog upravnika i da razriješi stečajnog upravnika, ukoliko smatra da stečajni upravnik ne izvršava svoje obaveze ili ukoliko ustanovi da su opravdani prigovori Odbora povjerilaca na rad stečajnog upravnika.
Iz sadržaja odredbe člana 75. stav 2. ZS proizlazi da stečajni sudija može u svako doba zahtijevati od stečajnog upravnika informaciju o toku stečajnog postupka. Ukoliko utvrdi da postoji opravdan razlog na osnovu pritužbi od strane Odbora povjerilaca ili da stečajni upravnik stečajnom sudiji ne dostavlja potrebne informacije, stečajni sudija može razriješiti stečajnog upravnika, kako je to propisano u stavu 4. navedene zakonske odredbe.
Iz navedenog slijedi, da će prije donošenja rješenja o razrješenju, stečajni sudija pribaviti potrebne informacije od stečajnog upravnika, dakle, istog će saslušati prije odluke o njegovom razrješenju.

Zakon o stečaju nigdje nije propisano obavezu stečajnog sudije da sasluša stečajnog upravnika prije razrješenja, ali ova obaveza saslušanja prije razrješenja proizlazi iz odredbe člana 75. stav 2. ZS. Pored navedenog, stečajnom upravniku se mora dati pravo na izjašnjenje na pritužbe i na dostavljenu informaciju na zahtjev stečajnog sudije, na koji način mu se omogućava pravo na pristup sudu, te stečajni sudija prije donošenja rješenja o razrješenju stečajnog upravnika mora utvrditi razloge za njegovo razrješenje, opravdanost tih razloga i mora pribaviti izjašnjenje stečajnog upravnika.
Odgovor na ovo pitanje je u tome da neprihvatanje izvještaja stečajnog upravnika od strane Skupštine povjerilaca na dva uzastopna ročišta, nije razlog za razrješenje stečajnog upravnika, jer u tom slučaju je obaveza stečajnog sudije da odluči o izvještaju i odlukama stečajnog upravnika.
Za dužinu trajanja stečajnog postupka odgovoran je stečajni sudija, a ne stečajni upravnik, jer stečajni sudija rukovodi postupkom stečaja.
Opravdanost razloga za razrješenje stečajnog upravnika utvrđuje stečajni sudija, ukoliko u nadzoru nad njegovim radom utvrdi da stečajni upravnik ne obavlja posao u cilju efikasnog okončanja postupka stečaja ili ukoliko utvrdi da su osnovani prigovori na rad stečajnog upravnika dostavljeni od strane Odbora povjerilaca.
Prije donošenja rješenja o razrješenju, stečajni sudija će zatražiti od stečajnog upravnika izjašnjenje kao i izvještaj o njegovom radu.

37. PITANJE:

Prema kojem propisu se određuje nagrada i naknada za rad stečajnim upravnicima i članovima odbora povjerilaca, prije stupanja na snagu Pravilnika o naknadama i nagradama za rad stečajnog upravnika i članova odbora povjerilaca, odnosno kojom odredbom tog propisa je propisan maksimalan iznos iste?

ODGOVOR:

Visinu naknade za rad stečajnog upravnika i Odbora povjerilaca određuje stečajni sudija, u okviru Pravilnika, vodeći računa o obimu poslova i vrijednosti stečajne mase.

Pravilnik je Ministarstvo pravde donijelo 2018. godine i objavljen je u „Službenom glasniku RS“ broj 30/18, te se isti ne može retroaktivno primjenjivati, a kako je to propisano i u odredbi člana 26. Pravilnika.

O visini naknade odlučuje stečajni sudija, kako je to propisano odredbom člana 73. stav 6. ZS, ali u okviru Pravilnika cijeneći složenost postupka stečaja.
Vezano za visinu naknade za rad stečajnog upravnika i Odbora povjerilaca VPS je zauzeo stav u rješenju broj: 57 0 St 121495 26 Pž 2 od 11.02.2026. godine.

38. PITANJE:

Skupština povjerilaca donosi odluku o prodaji imovine kao pravnog lica u skladu sa članom 158. stav 1. ZS. U odnosu na slučaj iz stava 1, ovdje imovina nije višestruko veća od potraživanja povjerilaca, ali je sporno (na šta ukazuju i mali akcionari), to da se imovina može prodavati u dijelovima zbog prirode djelatnosti koju obavlja stečajni dužnik i time se ostvari veća vrijednost unovčenja stečajne mase. Stoga, očekuje se niz sporova za poništenje ovakve odluke Skupštine, ukoliko bude donijeta.

Da li sud može spriječiti donošenje ovakve odluke, jer je nesporno da je u suprotnosti sa pozitivnim propisima vezano za unovčenje stečajne mase?

ODGOVOR:

ZS u odjeljku 7. tačka 2., propisao je ko donosi odluku o unovčenju imovine stečajnog dužnika i to je Skupština, ali toj odluci prethodi izvještajno ročište, na kome stečajni upravnik iznosi kompletno finansijsko – materijalno stanje stečajnog dužnika i to je temelj na kome Skupština povjerilaca odlučuje o načinu unovčenja imovine.

Član 158. ZS samo upućuje na to da se prilikom prodaje stečajnog dužnika, kao pravnog lica, mora voditi računa o zaštiti konkurencije.
Zakon o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, broj: 48/05, 76/07 i 80/09) uredio je postupak prodaje i mjere, kao i postupke radi zaštite tržišne konkurencije. Ovaj zakon odnosi se na zaštitu potencijalnih kupaca u postupku javne prodaje ili neposrednom pogodbom. Privredno društvo i dalje ostaje, nastavlja se djelatnost koju obavlja, te se ugovorom primarno (ako se radi o a.d.), vrši prenos akcija, s tim što prodaju ne vrše stvarni vlasnici, već sud i to je ujedno i ugovor o prenosu imovine.

Kada se prodajom imovine stečajnog dužnika namire svi povjerioci po principu prioriteta, preostali iznos se dijeli članovima, ako je d.o.o. ili akcionarima ako je a.d.

Primjedbe na prodaju stečajnog dužnika, kao pravnog lica, mogu da daju samo razlučni povjerioci, kako to proizlazi iz odredbe člana 158. ZS.
Posljedica prodaje stečajnog dužnika, kao pravnog lica, je da se u registru briše zabilježba stečaja, privredni subjekat i dalje egzistira, a upisuje se samo novi vlasnik kapitala.
Akcionari se brišu iz javnih evidencija i oni se namiruju iz stečajne mase, ako ostane višak.

Mali akcionari nisu stranke u postupku stečaja. Niti su akcionari a.d. stranke u postupku stečaja, osim ako nemaju neko potraživanje, koje su obavezni prijaviti i tada imaju položaj stečajnog povjerioca, a ne položaj akcionara.

Zakon o stečaju u odredbi člana 76. Reguliše pitanja oko Skupštine povjerilaca i načina glasanja.

Zakon o stečaju reguliše prava stečajnih povjerilaca, razlučnih povjerilaca i izlučnih povjerilaca i prava stečajnog dužnika, kao i njihove obaveze, ali ne propisuje i ne reguliše prava osnivača stečajnog dužnika, niti prava akcionara, pa ni malih akcionara, jer osnivači i akcionari nisu stranke u postupku stečaja.
Pravo glasa u Skupštini imaju povjerioci, koji su prijavili svoja potraživanja, a ne akcionari.

39. PITANJE:

Da li Skupština povjerilaca ili Odbor povjerilaca, ako je osnovan može donijeti odluku da se imovina prodaje neposrednom pogodbom, a da prethodno nije pokušan drugi vid prodaje, javnom prodajom ili javnim prikupljanjem ponuda?

ODGOVOR:

Ovo pitanje bi se moglo formulisati kao pitanje, da li Skupština povjerilaca ili Odbor povjerilaca, ako je osnovan, donose odluku o načinu prodaje imovine stečajnog dužnika, tj. da li javnom prodajom ili javnim prikupljanjem ponuda.

Zadatak Odbora povjerilaca propisan je u članu 78. ZS, u stavu 4. tačka 4. je propisano da „može dati mišljenje o unovčenju stečajne mase, kada je to zakonom propisano i kada to sud zatraži".
U članu 80. ZS je propisano da će se za otuđenje imovine pribaviti saglasnost Odbora povjerilaca.
Odluku o prodaji stečajnog dužnika, kao pravnog lica, donosi Skupština povjerilaca, što je u njenoj nadležnosti, kako to proizlazi iz odredbe člana 158. ZS. Obaveza je stečajnog upravnika da prodaju stečajnog dužnika vrši u skladu sa odlukom Skupštine povjerilaca ili Odbora povjerilaca (član 155. stav 2. ZS).
Ukoliko je imenovan Odbor povjerilaca, on odlučuje o načinu prodaje stečajnog dužnika, a Skupština povjerilaca donosi odluku o prodaji.
Zakon nije propisao uslove i način prodaje, niti redoslijed načina prodaje, već je isključivo u nadležnosti Odbora povjerilaca, ako je osnovan, odluka o načinu prodaje, a u nadležnosti Skupštine povjerilaca donošenje odluke o prodaji.

40. PITANJE:

Da li član odbora povjerilaca (koji kao zaposlenik povjerioca zastupa istog u odboru) ima lično pravo žalbe na odluku o njegovom razrješenju iz odbora povjerilaca ili je to pravo isključivo povjerioca kojeg zastupa u odboru?

ODGOVOR:

Odredbom člana 81. ZS propisano je razrješenje članova odbora povjerilaca.

Stečajni sudija može smijeniti člana odbora povjerilaca na zahtjev članova odbora povjerilaca, i skupštine povjerilaca i po službenoj dužnosti.
Prije nego što donese odluku o smjeni člana odbora povjerilaca, stečajni sudija treba saslušati člana odbora povjerilaca koga smjenjuje.
Razriješeni član odbora povjerilaca ima pravo žalbe na odluku stečajnog sudije. Žalba ne odlaže izvršenje odluke.

41. PITANJE:

Da li se punomoć, koju je stečajni povjerilac dao advokatu za zastupanje u stečajnom postupku (prijava potraživanja itd.), može odnositi i na parnicu koja se vodi povodom osporene prijave potraživanja?

ODGOVOR:

Odredbom člana 300. ZPP je propisano da stranke mogu preuzimati radnje u postupku lično ili preko punomoćnika.

Odredbom člana 301. ZPP je propisano ko može biti punomoćnik parnične stranke.

U skladu sa članom 304. ZPP stranka može ovlastiti punomoćnika da preuzima samo određene radnje ili da preduzima sve radnje u postupku.

Odredbom člana 305. ZPP je propisano da ako je stranka izdala advokatu punomoć za vođenje parnice, a nije bliže odredila ovlaštenja u punomoći, advokat je na osnovu ovakvog punomoćja ovlašten da vrši sve radnje u postupku, odnosno da disponira predmetom spora (da podnese tužbu, da je povuče, da odgovor na tužbu, prizna tužbeni zahtjev, odrekne se tužbenog zahtjeva, zaključi poravnanje, podnese pravni lijek, odrekne se ili odustane od njega, i da zahtijeva izdavanje mjera obezbjeđenja, da podnese prijedlog za izvršenje i obezbjeđenje i preduzima potrebne radnje u postupku povodom takvog zahtjeva, da od potrebne strane primi dosuđene troškove, da pismeno ovlasti drugog advokata na preduzimanje samo pojedinih radnji u postupku, osim zastupanja na glavnoj raspravi).

Odredbom člana 174. ZS je propisano da, ako je stečajni upravnik osporio određeno potraživanje, povjerilac se upućuje na parnicu radi utvrđivanja osporenog potraživanja.

Shodno navedenoj zakonskoj odredbi, radi se o parničnom postupku koji je poseban postupak, iako povezan sa stečajem, ali za njegovo vođenje bi trebala druga punomoć, osim u slučaju da je u punomoći za zastupanje u stečajnom postupku konkretno navedeno za koje sve radnje, pa između ostalog da je izričito navedeno i za zastupanje u postupcima koji se vode povodom osporavanja prijava potraživanja.

42. PITANJE:

Skupština povjerilaca donosi odluku da se imovina stečajnog dužnika proda kao pravno lice, iako imovinu čine nekretnine čija je vrijednost višestruko veća u odnosu na potraživanje svih povjerilaca (prodajom manjeg dijela imovine svi bi povjerioci bili namireni kao i troškovi postupka). Pored toga, stečajni dužnik ne obavlja djelatnost koja je takva da se imovina ne može prodati pojedinačno. Na koji način sud da reaguje i sprečava ovakvo ponašanje povjerioca koji čini 2/3 većinu glasova).

Da li sud može da donese odluku da se uruče nekretnine povjeriocu koji sprečava prodaju tj. ne želi prodaju ili sud ostaje pasivan prepuštajući Skupštini da u okviru svoje autonomije volje donese odluku?

Imajući u vidu odredbe člana 15. tačka 15. i člana 11. ZS, te člana 13. stav 2. Standarda o popisu imovine i obaveza stečajnog dužnika, procjene vrijednosti stečajnog dužnika i početnom stečajnog bilansu stečajnog dužnika, nejasno je može li sud uticati na odluku Skupštine?

ODGOVOR:

Sud nema nikakvog uticaja na rad Skupštine i odbora povjerilaca.
Stečajni postupak se vodi u interesu povjerilaca i oni preko svojih organa, skupštine i odbora povjerilaca određuju adekvatan način putem kojih će ostvariti svoje imovinske interese. Bilo bi u suprotnosti sa zakonom da se stečajni sudija miješa u rad skupštine i odbora povjerilaca. Izuzetak je donošenje odluka od strane povjerilačkih organa u suprotnosti sa ZS i drugim pozitivnim zakonskim propisima.

Prema članu 158. ZS, skupština povjerilaca može odlučiti da se proda stečajni dužnik kao pravno lice. Stečajni sudija nije ovlašten da poništava odluke skupštine povjerilaca. Povjerioci koji nisu zadovoljni sa odlukom skupštine povjerilaca mogu zahtijevati zakazivanje nove sjednice skupštine povjerilaca i predložiti dnevni red na kojoj skupštini se može raspravljati o ranije donijetim odlukama i donositi odluke o njima, da li ostaju na snazi ili ne. Prema članu 153. stav 4. ZS skupština povjerilaca određuje način i uslove unovčavanja dužnikove imovine.

Član 156. ZS propisuje unovčavanje nepokretnosti bez tereta. Prodaja nepokretnosti vrši se javnim nadmetanjem, javnim prikupljanjem ponuda i neposrednom pogodbom u skladu sa ovim zakonom i u skladu sa važećim standardima za upravljanje stečajnom masom.

Članom 157. ZS je regulisan postupak unovčavanja nepokretnosti sa teretima. Stavom 6. ovog člana je propisano da razlučni povjerilac može preuzeti nepokretnost ukoliko ne uspije javna prodaja, ako to nije suprotno interesima drugih povjerilaca. O zahtjevu za preuzimanje nepokretnosti iz stava 6. ovog člana odlučuje stečajni sudija.

VI LIKVIDACIONI POSTUPAK

43. PITANJE:

Kako postupiti u situaciji kada je osnivač/vlasnik kapitala poslovnog subjekta preminuo i ne može mu se uručiti rješenje o otvaranju likvidacionog postupka koji je sud pokrenuo po službenoj dužnosti?

ODGOVOR:

Ako je riječ o d.o.o., član 177. ZPD propisuje da društvo prestaje, između ostalog, smrću člana koji nema nasljednika udjela. Prema tome, s obzirom da se udio nasljeđuje, potrebno je utvrditi da li je proveden ostavinski postupak i da li je udio naslijeđen, pa dostaviti nasljednicima.

44. PITANJE:

Ako je pokrenut postupak skraćene dobrovoljne likvidacije društva - čiji je osnivač udruženja građana, da li se u postupku likvidacije, imovina tog društva (nekretnine), može rasporediti osnivaču (fizičkom licu) udruženja građana u skladu sa prijedlogom raspojedele koji je dostavilo udruženje građana kao osnivač društva, analogno odredbi člana 56. ZLP, ili se imovina može rasporediti isključivo i jedino udruženju građana kao osnivaču društva?

ODGOVOR:

Članom 56. ZLP propisano je da se likvidaciona masa po pravosnažnosti rješenja iz člana 52. stav 1. ovog zakona raspodjeljuje vlasnicima kapitala poslovnog subjekta prema učešću u vlasništvu, odnosno u skladu sa odlukom o raspodjeli likvidacione mase.

Članom 42. Zakona o udruženjima i fondacijama Republike Srpske propisano je da preostala imovina udruženja ili fondacije koja se briše iz registra, raspodeljuje se shodno odluci nadležnog organa udruženja ili fondacije, u skladu sa odredbama statuta.
Izuzetno od prethodnog stava, imovina udruženja ili fondacije koje je uživalo poreske, carinske i druge povlastice, ili koje je primilo budžetske donacije od građana ili pravnih lica u ukupnom iznosu većem od 10.000,00 KM u prethodnoj ili tekućoj kalendarskoj godini, dodjeljuje se drugom udruženju ili fondaciji registrovanom u Republici Srpskoj, koja obavlja istu ili statutarnu djelatnost, u skladu sa odredbama statuta.

Ukoliko nadležni organ udruženja ili fondacije ne donese odluku o raspodeli imovine do dana brisanja iz registra, sud će donijeti odluku o raspodjeli preostale imovine drugoj fondaciji ili udruženju, u skladu sa odredbama ovog člana.

45. PITANJE:

Pokretanje postupka likvidacije po službenoj dužnosti u skladu sa odredbama člana 79. i člana 80. stav 1-3. ZRPS.

ODGOVOR:

Odredbe člana 79. i 80. stav 1-3. ZRPS uređuju postupanje registarskog suda po službenoj dužnosti u situaciji kada privredno društvo ne uskladi opšte akte i oblik organizovanja sa ZPD.

Pokretanje likvidacionog postupka po službenoj dužnosti mora biti posmatrano zajedno sa odredbama ZLP, koji predstavlja poseban zakon kojim se uređuje postupak likvidacije.

Odredba člana 9. stav 1. tačka 2. ZLP propisuje da se likvidacioni postupak po službenoj dužnosti pokreće kada je pravosnažnom odlukom nadležnog suda utvrđeno da poslovni subjekt nije uskladio oblik organizovanja i opšte akte sa zakonom.

Iz navedenih odredbi proizlazi, da je prije donošenja rješenja o pokretanju likvidacionog postupka, potrebno donijeti odluku da poslovni subjekt nije uskladio oblik organizovanja i opšte akte sa zakonom, te nakon pravosnažnosti te odluke, sud podnosi prijedlog i na osnovu prijedloga donosi rješenje o pokretanju likvidacionog postupka po službenoj dužnosti, koje dostavlja i objavljuje u skladu sa odredbom člana 27. stav 1. ZLP, na čiju primjenu upućuje odredba člana 80. stav 2. tačka đ) ZRPS.

VII SUDSKE TAKSE

46. PITANJE:

Kako obračunati taksu na pravni lijek, ako je taksa na odluku utvrđena u maksimalnom iznosu od 10.000,00 KM, odnosno, da li ostaje taksa na žalbu ili reviziju u tom iznosu ili se utvrđuje u duplom iznosu od 20.000,00 KM?

ODGOVOR:

Tarifnim brojem 1. tačkom 1. podbroj 6. Taksene tarife propisano je da se za tužbu, protivtužbu, prijedlog za ponavljanje postupka, prijedlog da se prizna odluka stranog suda i odluka stranog arbitražnog suda, plaća taksa prema vrijednosti predmeta spora preko 100.000,00 KM – 1% na označenu vrijednost spora, ali ne više od 10.000,00 KM.

Stavom 11. Tarifnog broja 1. Taksene tarife propisano je da se za žalbu ili reviziju protiv presude i za žalbu protiv rješenja u sporovima zbog smetanja posjeda, plaća dvostruka taksa propisana tačkom 1. ovog Tarifnog broja.

Dakle, u slučaju kada je taksa na odluku određena u maksimalnom iznosu od 10.000,00 KM, taksa na žalbu ili reviziju protiv te odluke utvrđuje se u dvostrukom iznosu, odnosno u iznosu od 20.000,00 KM.

47. PITANJE:

Da li se plaća sudska taksa na stavljanje potvrde pravosnažnosti i izvršnosti na sudsku odluku (najčešće presudu) u situaciji kada stranka sudu dostavi svoj primjerak prvostepene odluke i traži da se na istoj konstatuje pravosnažnost ili izvršnost, i u kojem iznosu?

ODGOVOR:

ZST je uređen način plaćanja sudske takse, postupak i uslovi oslobađanja plaćanja takse, način utvrđivanja vrijednosti sudskog spora, postupak za naplatu neplaćene takse i druga pitanja koja se odnose na takse, dok su postupci u kojima se plaća taksa i visina takse za pojedine radnje utvrđeni u Taksenoj tarifi, koja je prilog navedenog zakona, odnosno njegov sastavni dio.

Kako Taksenom tarifom nije određeno da se plaća sudska taksa na stavljanje potvrde pravosnažnosti i izvršnosti na sudsku odluku, to sud nema osnova da poziva stranku na plaćanje, a dužan je da konstatuje, odnosno da stavi potvrdu pravosnažnosti i izvršnosti i na primjerak odluke stranke, kada ona to zahtjeva.

/////////